

ECONVENTIO TESZT 2026.

Kutatási jelentés

A magyar fiatalok pénzügyi kultúrájának vizsgálata

Tartalomjegyzék

Tartalom	Hiba! A könyvjelző nem létezik.
1. Vezetői összefoglaló	4
1.1. Miről szól a felmérés?	4
1.2. Top érdekességek	4
1.3. Vezetői összefoglaló diagramjai	6
2. Módszertan: az Econventio rövid bemutatása	10
Az Econventio célja	10
Econventio-teszt	10
Econventio-index	11
3. A minta bemutatása	12
A minta tisztítása	12
A minta demográfiai jellemzői	12
4. Részletes eredmények	16
4.1. Általános teljesítmény a teszten	16
4.2. Részletes tudásteszt eredmények kérdésenként, dimenzióként	20
1. témakör: Általános pénzügyi ismeretek, banki szolgáltatások	20
1.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel	20
1.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként	22
2. témakör: Befektetések, megtakarítások	24
2.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel	24
2.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként	26
3. témakör: Hitelezés	29
3.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel	29
3.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként	31
4. témakör: Munka világa	33
4.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel	33
4.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként	35
5. témakör: Általános gazdasági ismeretek	38
5.1. Demográfiai tényezők kapcsolata az átlagteljesítménnyel	38
5.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként	40
6. témakör: Biztosítás, nyugdíj	42
6.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel	42

6. Biztosítás, nyugdíj	42
6.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként	44
4.3. Attitűdkérdések elemzése	48

1. Vezetői összefoglaló

1.1. Miről szól a felmérés?

A **2026. évi Econventio-teszt** a magyar fiatalok pénzügyi kultúráját, pénzügyi-gazdasági ismereteit, valamint a pénzügyi döntésekhez kapcsolódó attitűdjeit vizsgálta. A felmérés a középiskolás korosztály mindennapi élethelyzetekhez kötődő pénzügyi tudását mérte, külön figyelmet fordítva a digitalizációra, az online pénzügyi tájékozódásra, a mesterséges intelligencia pénzügyi tanácsadási szerepére, a hitelezésre, a biztosításokra, a nyugdíjra, a megtakarításokra és az általános gazdasági ismeretekre.

A tesztet összesen 29 903 alkalommal töltötték ki. A részlegesen kitöltött, inkonzisztens vagy nagy valószínűséggel véletlenszerű kitöltések eltávolítása után a jelentés 25 421 érvényes válaszon alapul. A minta 222 különböző iskolából tartalmaz kitöltéseket, így az elemzés a hazai középiskolások pénzügyi tudásáról és attitűdjeiről nagy elemszámú, részletes képet ad.

29 903	25 421	222
összes kitöltés	elemzett, tisztított válasz	részt vevő iskola

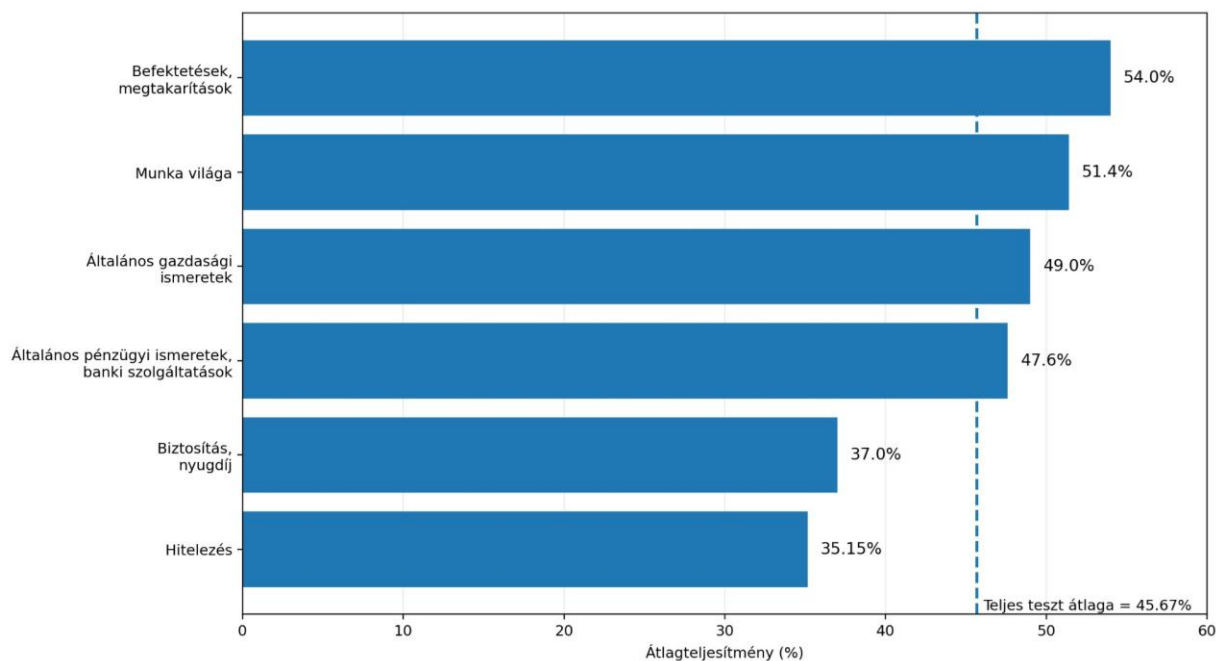
1.2. Top érdekességek

1. A diákok átlagteljesítménye (46%) nem változott markánsan az elmúlt 15 évben. A szakmunkás, szakiskolai, szakközépiskolai osztályokba járók teljesítménye továbbra is gyengébb (36%) a többi osztálytípushoz képest, ugyanakkor 2026-ban ismét a technikumi képzésben résztvevők átlagteljesítménye volt a legmagasabb (47%).
2. A pénzügyi ismeretforrások között erősödött az iskola szerepe, míg az otthon látottaké csökkent. Tíz éve a diák 44, addig 2026-ban 30 százaléka tekintette az otthon látottakat legfőbb pénzügyi információforrásnak. Ezzel szemben legfőképp az iskolában megszerzett ismeretekre támaszkodók aránya 21 százalékról 29 százalékra nőtt. Nagy ugrás a gazdasági képzésekre járók esetében figyelhető meg: az ott tanulók 56 százaléka hagyatkozik leginkább az iskolában tanultakra. Az internetet legfőbb forrásnak tekintők aránya változatlanul 11%, ugyanakkor a fiúk háromszor magasabb arányban (18%) támaszkodnak az online térre, mint a lányok. A teszten a speciális pénzügyi weboldalakra támaszkodók átlageredménye lett a legmagasabb (52%), bár ők a válaszadók csupán 4 százalékát teszik ki. Az iskolára támaszkodók átlagteljesítménye 48%, míg az otthon látottakra hagyatkozók átlagteljesítménye 43%.
3. A pénzügyi információk felé érdektelenséget mutatók átlagteljesítménye mindössze 37%, ami jelentősen elmarad a 46 százalékos átlagtól, azaz a pénzügyi tájékozódás hiánya együtt jár az alacsonyabb pénzügyi tudással.
4. A válaszadók 56 százaléka még nem kért pénzügyi tanácsot mesterséges intelligenciától. Ugyanakkor 30 százalékuk már használta ötletforrásként és ellenőrzött módon, ami azt mutatja, hogy az MI szerepe a pénzügyi tájékozódásban már megjelent, de még nem vált dominánssá. Akik ellenőrzés nélkül cselekedtek az MI pénzügyi tanácsai alapján — például költségvetési vagy megtakarítási döntésekben —, mindössze 43 százalékos átlagteljesítményt értek el. Ez a szint megegyezik azokéval, akik még soha nem kértek pénzügyi tanácsot MI-től. Azok viszont, akik ellenőrzött módon, ötletelésre használták az MI-t, 50 százalékos átlagteljesítményt nyújtottak.

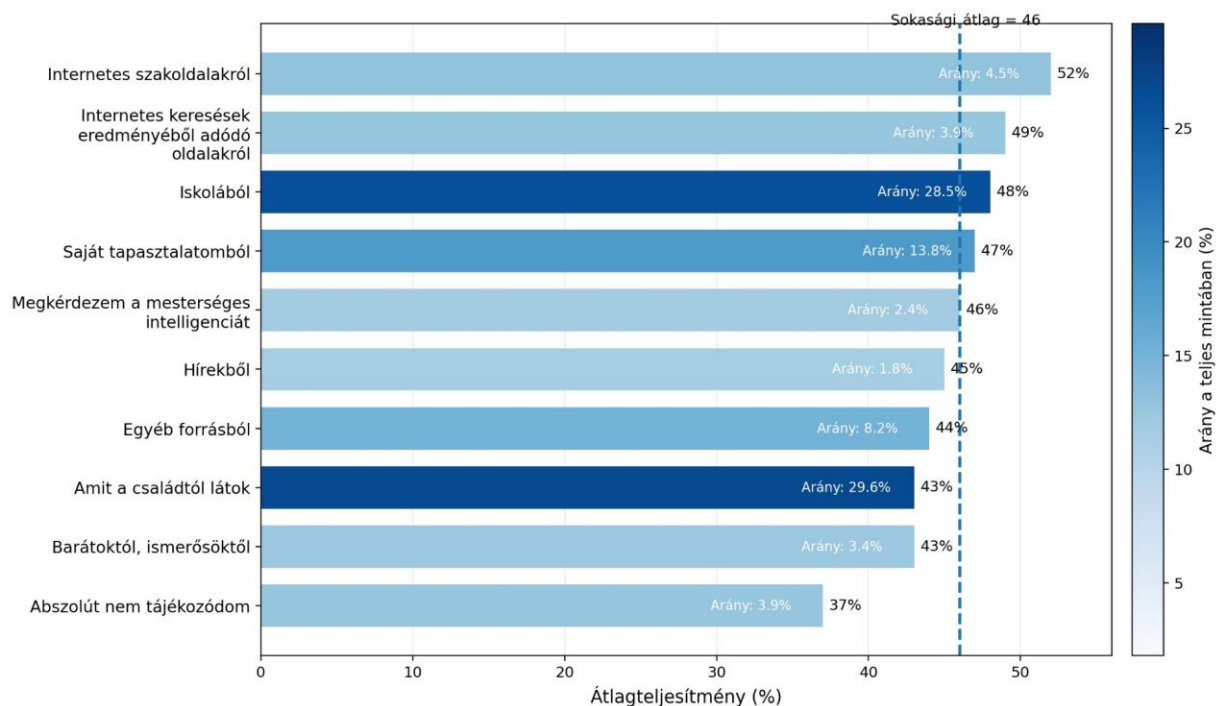
5. Pozitív változás figyelhető meg a biztonságos digitális pénzügyi ismeretek területén. Az online álláshirdetéseknél a válaszadók 74,5 százaléka felismerte, hogy gyanús, ha a „munkaadó” előre pénzt kér regisztrációs díj, munkaruha vagy okmányköltség címén. A bankkártyás internetes vásárlásnál a diákok 80,61 százaléka tudta, hogy a kártyához tartozó PIN-kódot nem szabad megadni.
6. A diákok számára fontos az öngondoskodás és a megtakarítás: 71 százalékuk szerint fontos, hogy az ember rendszeresen tegyen félre a fizetéséből. A negatívan gondolkodók — akiket nem érdekel, miből fognak megélni nyugdíjas korukban, vagy feleslegesnek tartják a megtakarítást — ugyan csak a válaszadók 6 százalékát teszik ki, átlagteljesítményük mégis elmarad társaikétól.
7. A legnagyobb ismerethiány a hitelezés, valamint a biztosítások és nyugdíj témakörében mutatkozik. A hitelezés dimenziójában 35%, a biztosítások és nyugdíj területén 37% volt az átlagteljesítmény, míg a legjobb eredmény a befektetések és megtakarítások témakörében született, 54 százalékos átlagteljesítménnyel. Megjegyzendő, hogy minden témakör esetében a középiskolások rendelkeznek alapszintű ismeretekkel, ugyanakkor mélyebb összefüggések megértése kihívást jelent.
8. Egy telefonbiztosításhoz kapcsolódó kárrendezési példában a diákok mindössze 32,6 százaléka tudta kiszámolni a biztosító által fizetett összeget. A rossz válaszok magas aránya (közel 70%) arra utal, hogy a fiatalok nem értik az "önrész" fogalmát és annak gyakorlati jelentését.
9. Utasbiztosítás megkötésekor a diákok 38,3 százaléka azt figyeli, hogy melyik biztosítás nyújtja a legjobb ár-érték arányt, ami tudatos, átgondolt döntéshozatalra utal. Ezt követően a megbízhatóság volt a legjelentősebb szempont: a válaszadók 31,7 százaléka aszerint választ, hogy mennyire tartja megbízhatónak a biztosítót. Az internetes véletlen találatok alapján történő választást jelölték meg a legkevesebben, mindössze 3,6 százalékban. Az ár-érték arány és a megbízhatóság után a legtöbben, 13,7 százalékban családtagok és ismerősök ajánlásai alapján választanak biztosítót, és mindössze 5 százalékuk dönt reklámok és hirdetések alapján.
10. A nyugdíjas évekre vonatkozóan sokan nem kizárólag az állami nyugdíjra számítanak: 34,1% az állami nyugdíj mellett saját megtakarítást is fontosnak tart, 25,8% pedig főleg saját megtakarításból, biztosításból vagy befektetésből képzelel el időskori megélhetését.
11. Az életkorral is javul a teljesítmény: a 14 évesek átlagteljesítménye 40,6%, míg a 18 éves és idősebb tanulóké 50,0%. Ez arra utal, hogy a pénzügyi kultúra fejleszthető, és az iskola, a képzési környezet, valamint a gyakorlati tapasztalat fontos szerepet játszik benne.
12. A megkérdezett fiatalok csupán 22,1 százaléka tudja, hogy az Európai Unió polgáraként munkavállalási engedély nélkül dolgozhat bármelyik tagállamban. Ezzel szemben negyedük él abban a tévhitben, hogy minden tagországban kötelezően euróval lehet fizetni, vagy hogy az Unión belüli rendelések után nem kell adót fizetni (21,4%). Akik e kérdésre helyesen válaszoltak, 57 százalékos átlagteljesítményt nyújtottak.
13. A fiatalok körében erős a hitelek elkerülésére való törekvés: 45,7 százalékuk nyilatkozott úgy, hogy igyekszik teljesen elkerülni mindenféle hitelt. Ez az óvatosság részben érthető, hiszen egy laptopvásárláshoz kapcsolódó hitelpéldában a diákok több mint fele, 57,9 százaléka nem tudta helyesen kiszámolni a havi törlesztőrészletet a megadott adatokból.
14. A mai magyar fiatalok elméletben több pénzügyi és digitális fogalmat felismernek (értik a kétfaktoros azonosítást, hallottak az NFT-kről), azonban a megszerzett tudás gyakorlatban történő alkalmazása (legyen az áfaszámítás, törlesztőrészlet-kalkuláció, devizaváltás vagy biztosítási önrész, kamatos kamat számítás) problematikus.

1.3. Vezetői összefoglaló diagramjai¹

1. ábra: A hat témakör átlagteljesítménye a teljes teszt átlagához viszonyítva

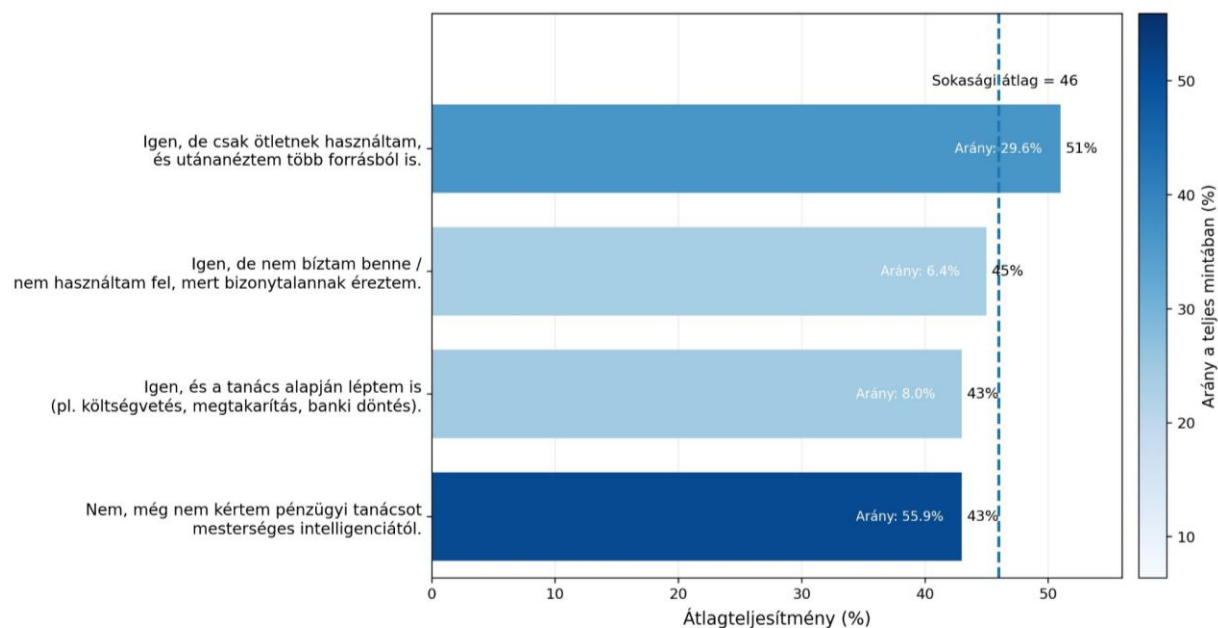
2. ábra: Legfőbb pénzügyi információforrás és átlagteljesítmény

A sáv hossza az átlagteljesítményt mutatja. A sáv színe a részesedést jelzi: a sötétebb kék nagyobb arányt jelent.

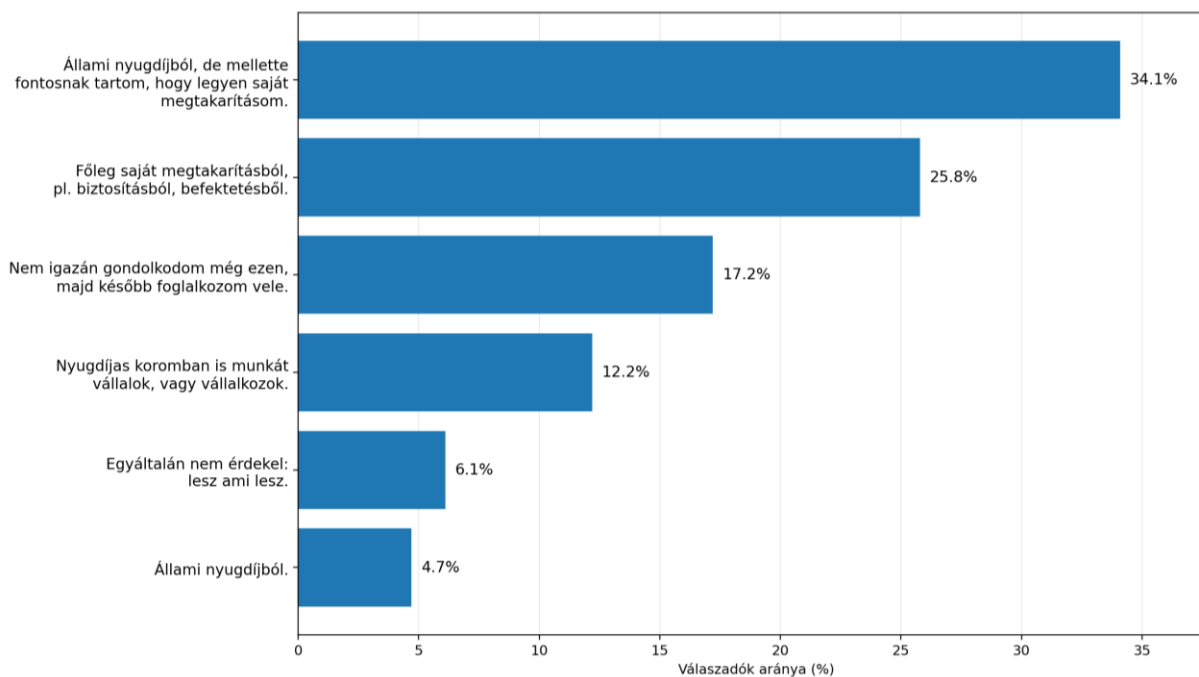
¹ Az összefoglaló ábráinak elkészítése során ChatGPT-t alkalmaztunk.

3. ábra: Mesterséges intelligencia és pénzügyi tanács

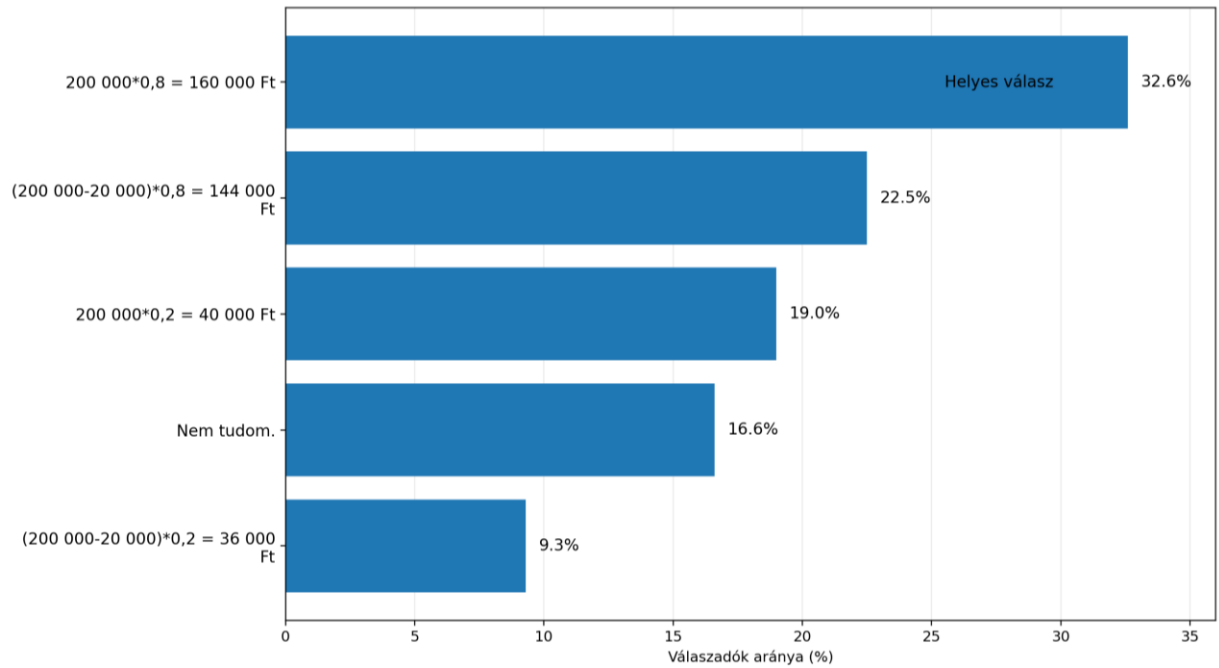

A sáv hossza az átlagteljesítményt mutatja. A sáv színe a részesedést jelzi: a sötétebb kék nagyobb arányt jelent.

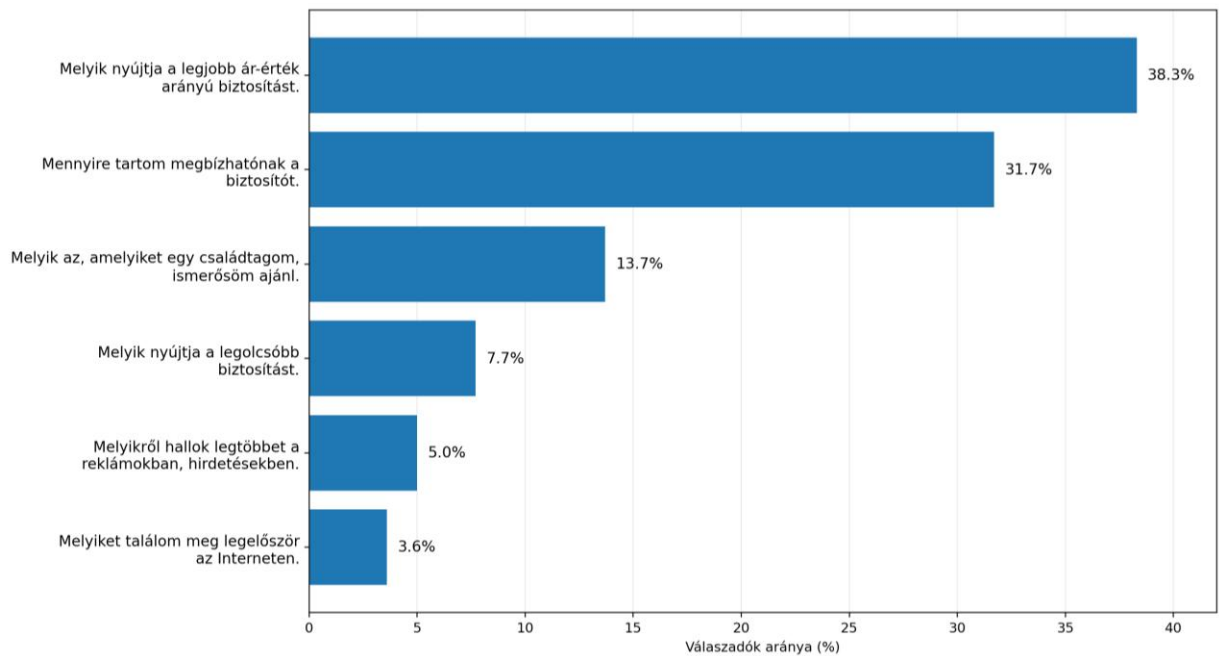
4. ábra: Nyugdíjas évekről alkotott elképzelések

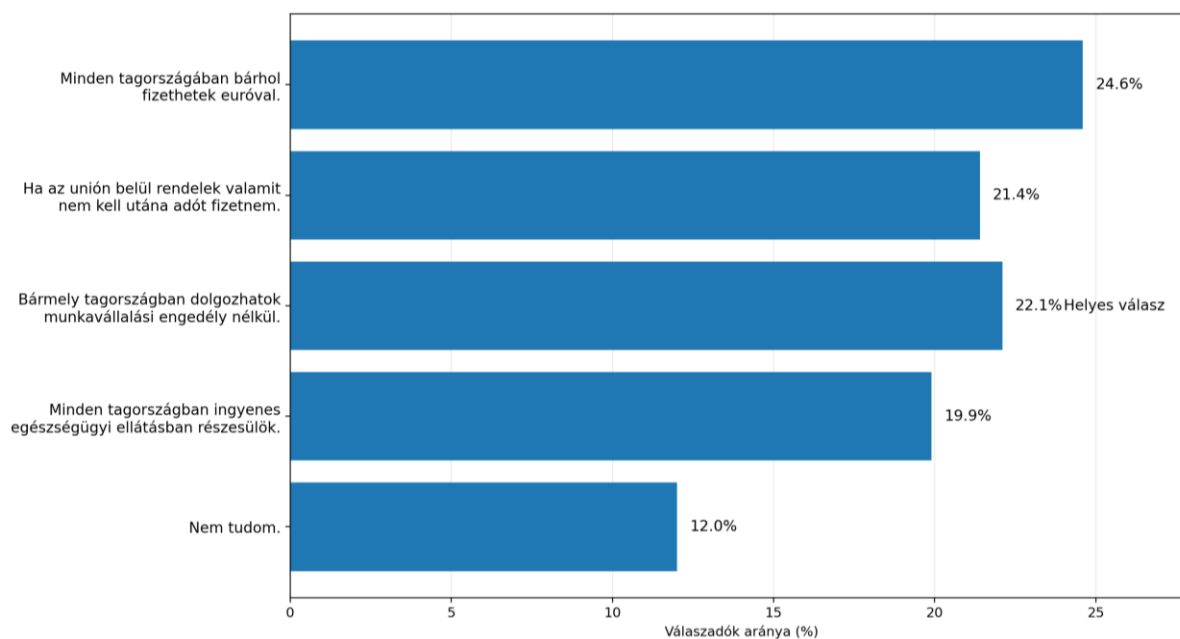
5. ábra: Telefonbiztosítási példa: mennyit fizet a biztosító?

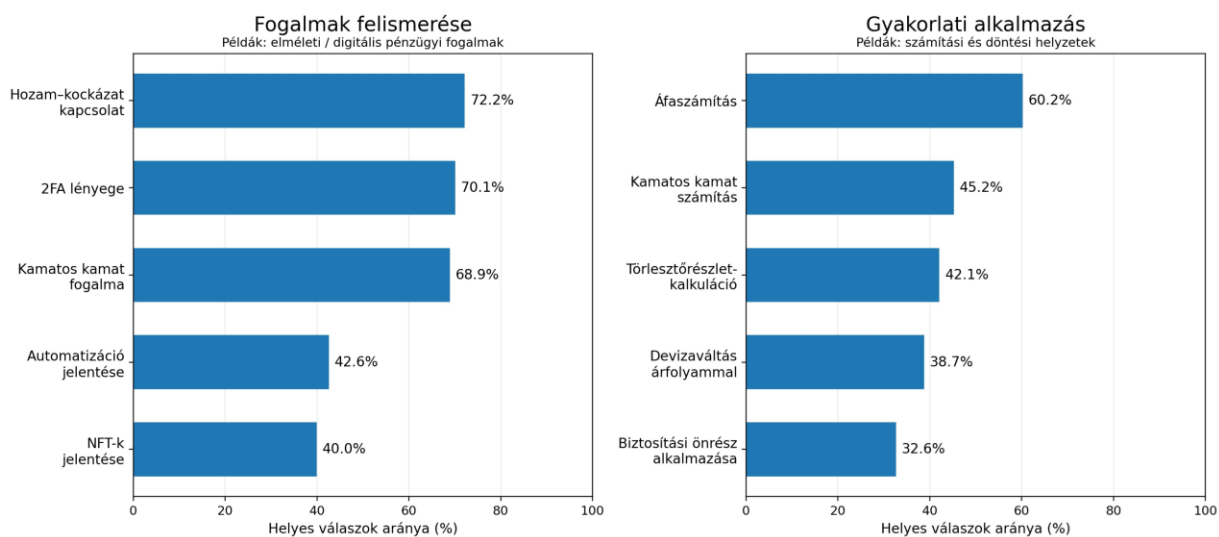
6. ábra: Utasbiztosítás választása: mi a legfontosabb szempont?

7. ábra: EU-tagsághoz kapcsolódó ismeretek

8. ábra: Elmélet és gyakorlati alkalmazás: a pénzügyi tudás felszíne és mélysége

2. Módszertan: az Econventio rövid bemutatása

Az Econventio Kerekasztal Közhasznú Egyesület célja

A pénzügyi kultúra témaköre minden korosztályt érint, hiszen egy család, háztartás tagjaként mindennapi pénzügyi döntéseink jelentősen befolyásolják életünket. Azonban a pénzügyi piacok az elmúlt évtizedekben jelentősen komplexebbé váltak, ami folyamatosan megújuló ismereteket és tudatos döntéshozatalt igényel. Ennek ellenére a hazai és nemzetközi kutatások egyaránt azt mutatják, hogy a pénzügyi ismeretek gyakorlati alkalmazása sok esetben alacsony szintű, különösen a fiatalabb korosztály körében. Az Econventio fő célja a középiskolások pénzügyi, gazdasági ismereteinek kutatásokra épülő fejlesztése, azaz éves felmérések segítségével azonosítjuk a problémás ismeretterületeket, megvizsgáljuk a probléma okát, majd ennek megoldására fejlesztési tevékenységeket dolgozunk ki.

Az OECD definíciója alapján a pénzügyi kultúra a tudatosság, az ismeretek, a készségek, az attitűdök és a viselkedések azon kombinációja, amelyekre az egyénnek szüksége van a megalapozott pénzügyi döntések meghozatalához és végső soron a pénzügyi jólét eléréséhez (Atkinson & Messy, 2012, p. 14).

Az S&P (2015) felmérése szerint a magyarok 46 százaléka pénzügyi analfabéta. A felmérés során négy témakörben (diverzifikáció, kamatszámítás, kamatos kamat, infláció) öt kérdést tettek fel, és azokat tekintették pénzügyileg jártasnak, akik legalább három kérdésre helyesen válaszoltak. Magyarország a 19. legjobb helyre került a vizsgált 144 ország közül. Ennek ellenére nemzetközi összehasonlításban a magyar lakosságra kevésbé jellemző a pénzügyi ajánlatok tudatos összehasonlítása és a döntésekhez szükséges információk széles körű begyűjtése. Ez a hiányosság megnehezíti a kockázatok és következmények mérlegelését, legyen szó befektetésekről vagy hitelfelvételről. A pénzügyi kultúra fiatal korban különösen fontos jelentőséggel bír, hiszen a fiatalon elkövetett pénzügyi hibák a későbbi életszakaszokban is költségesek lehetnek.

Econventio-teszt

A szakirodalom a vizsgálandó részterületekben nagyrészt egyetért, például számos esetben megjelennek inflációhoz, diverzifikációhoz, kamatos kamathoz kötődő kérdések is. Vannak olyan kutatások, amelyek kevesebb kérdéskört vizsgálnak, mert inkább bizonyos kérdéscsoportokra szeretnének koncentrálni. Ahhoz, hogy komplex kép alakuljon ki a pénzügyi kultúráról, érdemes a témakörök nagy részét lefedni. Ennek megfelelően az Econventio-teszt a komplexebb mérési módot követi az alábbi hat terület vizsgálatával:

1. általános banki, pénzügyi ismeretek
2. befektetések, megtakarítások
3. hitelek
4. munka világa
5. biztosítás, nyugdíj
6. általános gazdasági ismeretek

Az Econventio kérdőív modellje magában foglalja a racionalitás mindhárom aspektusát; az információgyűjtést, a preferenciák rendezését és a döntéshozatalt. A három horizontális dimenziót ezt követően hat vertikális dimenzión keresztül vizsgáljuk behatóbb módon.

Az Econventio teszt kérdései minden témakör esetében két részből állnak; egy tudástesztből és legalább egy attitűd kérdésből. A tudásteszt minden egyes dimenzióban öt darab kérdést tartalmaz, ahol négy válaszalternatíva közül kell az egyetlen helyes alternatívát kiválasztani. Többnyire nem fogalmak definiálását kérjük, hanem gyakorlat centrikus kérdéseket teszünk fel. Minden témakörben szerepel egy digitalizációval kapcsolatos kérdés, illetve igyekszünk aktualitás gazdasági történésekkel, hírekkel kapcsolatos kérdéseket is feltenni, ezzel is mérve a fiatalok tájékozottságát. Továbbá minden évben felteszünk olyan kérdéseket is, melyek korábbi években már előfordultak, hogy az adott év kitöltőinek teljesítménye összemérhető legyen korábbi évek teljesítményével. A tudástesztben minden kérdéshez négy válaszalternatívát kínálunk fel, melyből egy helyes. A kitöltőknek ki kell választaniuk egy alternatívát. A teszt során mind a hat vizsgálati dimenzió egyforma súllyal alakítja a modellt. A tudásteszt kérdései esetében a tippelésből fakadó hibát a válaszalternatívaként megjelenő Nem tudom opcióval próbáljuk csökkenteni.

A teszt szerkezetből adódóan minimum 36 kérdést tartalmaz a modell, így elfogadott irányelv szerint a kitöltőknek 40 kérdést kell megválaszolniuk, ami nem tartalmazza az általános demográfiai kérdéseket. Ezeket a regisztráció folyamán kell megadni.

A teszt kitöltésére előzetes regisztráció után az Econventio Egyesület honlapján (www.econventio.hu) nyílik lehetőség, minden év tavaszán. A kérdések megválaszolására összességében 30 perc áll rendelkezésre, hogy a kitöltés befejezjen egy középiskolai tanóraba és a diákok figyelme se lankadjon a kitöltés során.

Az adatfeldolgozás anonim módon történik. A tesztben szereplő kérdések során fontos, hogy a kérdések érthetően, a középiskolások nyelvezetéhez igazítva legyenek feltéve.

Econventio-index

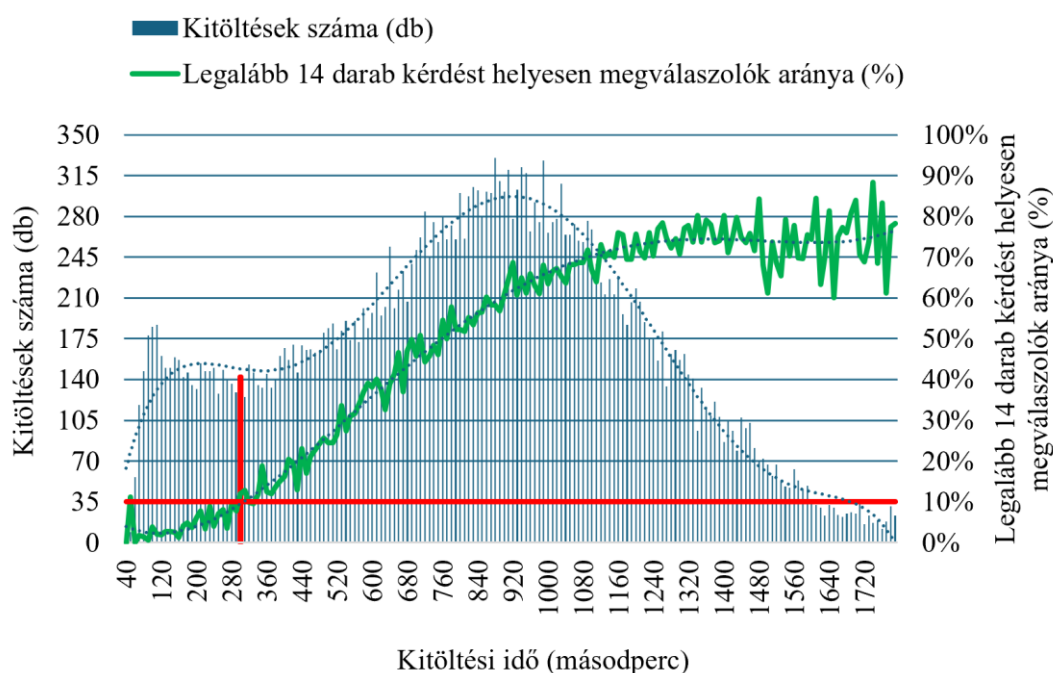
A középiskolások pénzügyi ismeretének jellemzésére megalkottuk az úgynevezett Econventio-indexet, melynek célja, hogy a középiskolások éves teljesítményét egy számértékkel jellemezzük. Az indexet mind a hat dimenzió azonos súllyal befolyásolja, értéke gyakorlatilag a helyesen megválaszolt kérdések arányát jelenti. Az Econventio-index így egy $[0;100]$ intervallumba eső érték, melynek magasabb értéke magasabb átlagteljesítményt mutat.

3. A minta bemutatása

A minta tisztítása

A tesztet összesen 29903 alkalommal töltötték ki, ami rekordszámú kitöltést jelent az Econventio teszt életében. Az adatbázis tisztítását azzal kezdtük, hogy a teszt esetében részlegesen kitöltött rekordokat, illetve azokat, melyek inkonzisztens demográfiai információkat tartalmaztak töröltük a mintából. (Például az olyan kitöltés melyben a 19 éves korosztály volt megjelölve általános iskolai osztály mellett.) Ezáltal 989 darab megfigyelést távolítottunk el. Ezt követően azokat a megfigyeléseket detektáltuk melyek nagy valószínűséggel gyorsan, véletlenszerű végigkattintgatással készültek. Ehhez a kitöltési időt és a legalább 14 darab kérdést helyesen megválaszolók arányát vettük figyelembe. Ahhoz, hogy valaki 30 darab, négy alternatívával rendelkező feleletválasztós kérdésből véletlenszerű válaszokkal legalább 14 kérdést helyesen megválaszoljon már csak 0,5% az esély. Az alábbi ábrán jól látható, hogy egyrészt a kitöltési idő eloszlásának valahol 300 másodperc, azaz 5 perc környékén található egy lokális minimuma. Emellett a legalább 14 kérdést helyesen megválaszolók aránya is itt emelkedik 10 százalék felé.

19. ábra: Kitöltések számának és a legalább 14 kérdést helyesen megválaszolók aránya a kitöltési idő függvényében

Az 5 perc alatti kitöltések eltávolításával további 3493 darab megfigyeléssel szűkült a minta, így végül összesen 25421 darab válasszal dolgoztunk az elemzéseink során, ezzel is növelve a levont következtetések megbízhatóságát.

A minta demográfiai jellemzői

A kérdőív során a kitöltők összesen 7 darab demográfiai kérdésre válaszolhattak:

1. Életkor
2. Nem
3. Lakóhely
4. Iskola neve
5. Képzés ideje
6. Osztály típusa
7. Képzési terület

A válaszadás nem volt kötelező, 6 kérdés esetében a kitöltés hiánytalan volt, de a nemre vonatkozó kérdés során 171 esetben nem adtak választ a kitöltők.

Az életkor szerinti megoszlás alapján a kitöltők közel kétharmada a 15 és 17 év közötti korosztályba tartozik. Ezek a kitöltők felül, míg a 14 éves és a 18 év feletti korosztály alulreprezentált a teljes népességhez mérten.

Életkor	Kitöltők száma, fő	Kitöltők aránya, %
14	737	2,9
15	4771	18,8
16	6135	24,1
17	5655	22,2
18	4018	15,8
19	2449	9,7
19 felett	1634	6,4
Összesen	25421	100,0

Nem szerinti megoszlást tekintve a kitöltésben több mint 10 százalékponttal nagyobb arányban vettek részt a férfiak. Ebben a tekintetben a minta hasonlít a középiskolás (14-18 éves) korosztály teljes népességében tapasztalt nem szerinti megoszlásához, mely 51,4% és 48,6%.

Nem	Kitöltők száma, fő	Kitöltők aránya, %
Férfi	14071	55,7
Nő	11179	44,3
Összesen	25250	100,0

Lakóhely szerinti megoszlása alapján a kitöltők közel kétharmada városban él, ezért a teljes népességhez mérten a városok felül, míg a falvak és a főváros alulreprezentáltak a mintában.

Lakóhely	Kitöltők száma, fő	Kitöltők aránya, %
Falu	5331	21,0
Város	10360	40,8
Megyei jogú város	6453	25,4
Főváros	3277	12,9
Összesen	25421	100,0

A minta összesen 222 különböző iskolából tartalmaz kitöltéseket. Ebben az esetben a 10 legtöbb kitöltőt szolgáltató iskolát érdemes kiemelni. Ez a 10 iskola az összes kitöltő közel egyötödét jelenti és közös jellemzőjük, hogy mind technikum. Azonban az is jól látszik, hogy a kezdeményezés az

ország számos pontját elérte, hiszen az intézmények az ország különböző területein, földrajzilag egymástól távoli településein találhatók.

Iskola	Kitöltők száma, fő
Békéscsabai SZC Széchenyi István Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Technikum és Kollégium	600
Békéscsabai SZC Zwack József Technikum és Szakképző Iskola	542
Debreceni SZC Bethlen Gábor Közgazdasági Technikum és Kollégium	498
Kecskeméti SZC Kandó Kálmán Technikum	493
Budapesti Műszaki SZC Than Károly Technikum és Szakképző Iskola	481
Szegedi SZC Körösy József Közgazdasági Technikum	462
Berettyóújfalui SZC Arany János Gimnázium és Technikum	425
Győri SZC Baross Gábor Két Tanítási Nyelvű Közgazdasági Technikum	401
Győri SZC Krúdy Gyula Turisztikai és Vendéglátóipari Technikum	388
Budapesti Műszaki SZC Újpesti Két Tanítási Nyelvű Műszaki Technikum	378
Összesen	4668

Osztálytípust tekintve a válaszadók közel háromnegyede technikumi képzésen vesz részt. A technikumi képzésben tanuló diákok korábban is jelentősen felül voltak reprezentálva, de ez az arány a korábbi évekhez képest is kiemelkedően magas. Emiatt a túlsúly miatt az általánosan levont következtetések elsősorban a technikumi képzésen részt vevő diákokra vonatkoznának, ezért az elemzések során jelentős hangsúlyt fektettünk arra, hogy ezt az osztálytípust külön kezeljük.

Osztálytípus	Kitöltések száma, db	Kitöltések aránya, %
Általános iskolai osztály	135	0,5
Gimnáziumi osztály	1713	6,7
Szakgimnáziumi osztály	339	1,3
Szakközépiskolai osztály	3775	14,8
Technikum	18698	73,6
Egyéb	761	3,0
Összesen	25421	100,0

A technikumi képzés általános esetben 5 éves, ezért a képzési idő tekintetében az 5 éves képzés a leggyakoribb elem, melyet a kitöltők közel kétharmada jelölt meg.

Képzési idő	Kitöltések száma, db	Kitöltések aránya, %
Általános iskola	181	0,7
3 osztályos középiskola	2578	10,1
4 osztályos középiskola	1108	4,4
5 osztályos középiskola	16074	63,2
6 osztályos középiskola	2668	10,5
8 osztályos középiskola	356	1,4
Érettségi utáni képzés (OKJ, FSZ)	394	1,5
Egyéb	2062	8,1
Összesen	25421	100,0

A kitöltők közel egynegyede valamilyen kereskedelmi, gazdasági területen tanul. A magas technikumi részaránynak köszönhetően ez az arány is jelentősen alacsonyabb, mint a korábbi években tapasztalt 40 százalék körüli érték.

Képzési terület	Kitöltések száma, db	Kitöltések aránya, %
Egyéb	18796	73,9
Kereskedelmi, gazdasági	6625	26,1
Összesen	25421	100,0

A kérdőív a demográfiai kérdések mellett tartalmazott egy, a korábbi felmérésekben való részvételre vonatkozó kérdést is. A 2026-os teszten csupán 3,9 százalék volt azoknak a kitöltőknek az aránya, akik korábban részt vettek a teszt kitöltésében. Ez az arány a korábbi években jelentősen magasabb volt, ami azzal magyarázható, hogy a 2026-os teszten rekord számban töltötték ki a tesztet.

Korábban töltött ki tesztet?	Kitöltések száma, db	Kitöltések aránya, %
Igen	982	3,9
Nem	24439	96,1
Összesen	25421	100,0

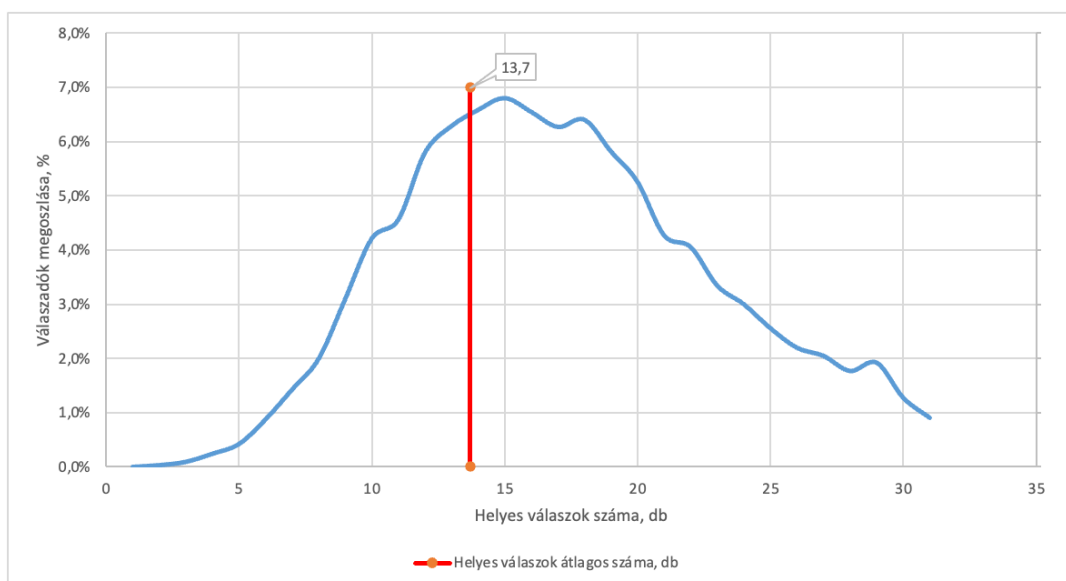
4. Részletes eredmények

A részletes eredmények sorra veszik az általános teljesítményt, a dimenziónkénti és a kérdésenkénti eredményeket.

4.1. Általános teljesítmény a teszten

Az érvényes kitöltők körében 105 fő rendelkezik hibátlan kitöltéssel, 90% feletti eredménnyel (27 pont vagy annál magasabb eredmény) is csak összesen 725 fő (a kitöltők 2,85 százaléka). A kitöltők alsó harmada, 30% vagy annál alacsonyabb eredménnyel (legfeljebb 9 pont) összesen 6364 fő (25,03%) rendelkezik, 34 fő volt, aki nem szerzett 1 pontot sem. A kitöltők pontszám szerinti megoszlását a lenti ábra szemlélteti, a kitöltők pontszám szerinti eloszlására közepes mértékű baloldali aszimmetria jellemző, a kitöltők többsége (13374 fő, 52,6%) átlag alatti eredményt ért el, a leggyakoribb elért eredmény a 11 pont volt (1835 fő).

10. ábra: A válaszadók megoszlása a helyesen megválaszolt kérdések száma szerint, %

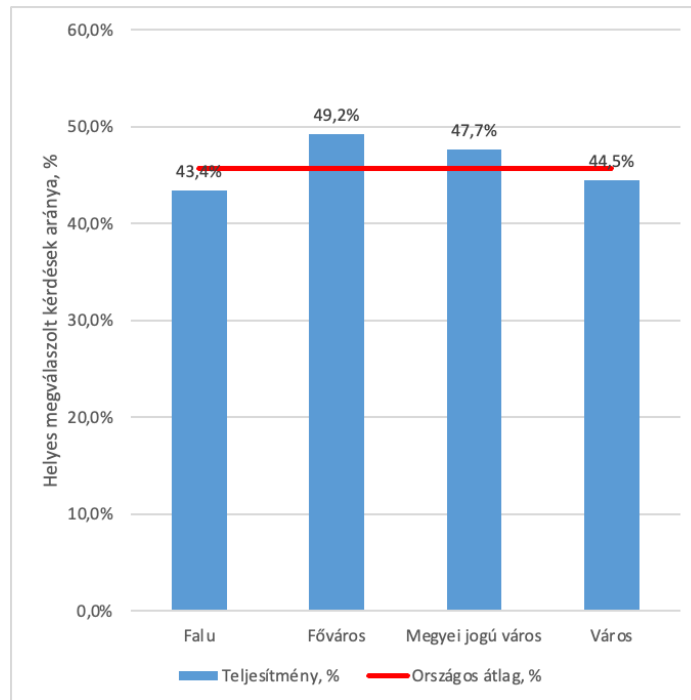

Képzési terület szerint, ha megvizsgáljuk a helyes válaszok arányát az látható, hogy a kereskedelmi, gazdasági területen tanulók jobb eredményt értek el (51,6%), mint az egyéb terület tanuló diákok (43,6%).

Azok, akik már korábban töltöttek ki Econventio tesztet jobban teljesítettek az idei teszten (49,5%), mint azok, akik még nem töltöttek ki ilyen jellegű tesztet (42,7%).

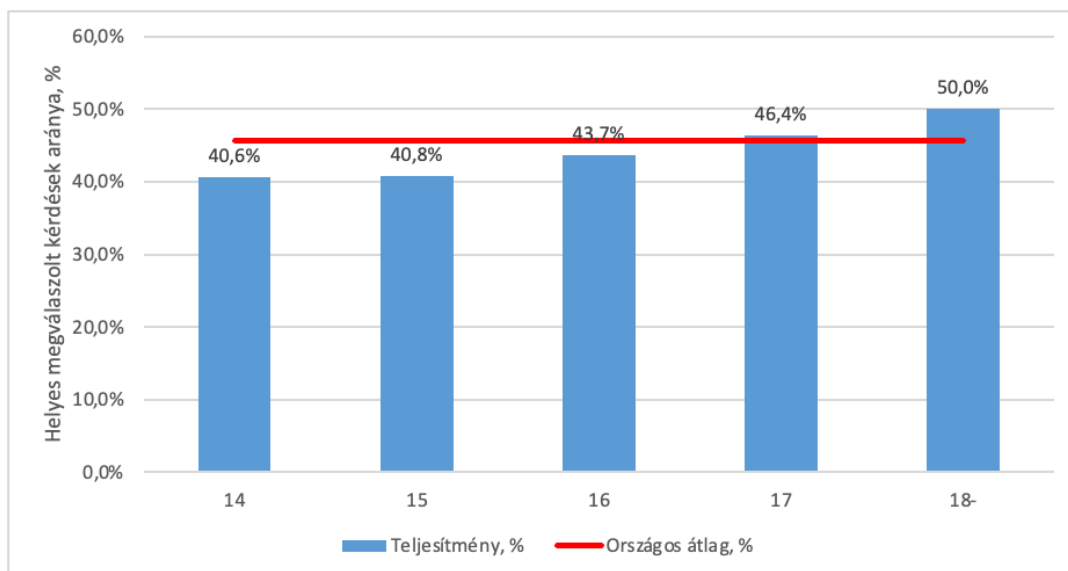
A teszteredményeket lakóhely szerint vizsgálva azt láthatjuk, hogy a fővárosban élők eredménye kimagaslik a mezőnyből: a helyes válaszok aránya a fővárosban volt a legmagasabb, 49,2%, míg a legalacsonyabb teljesítményt a falvakban élők érték el, 43,4%, ők, és a városból érkező válaszadók maradnak el mindössze az átlagtól.

11. ábra: Helyesen megválaszolt kérdések aránya lakóhelyenként, %

Az előző évek eredményeivel összhangban áll az a megfigyelés, hogy az életkor (és a tapasztalat) növekedésével nő a tudásteszten elért eredmény átlaga, a legfiatalabbak és a legidősebbek között közel 3,53 pontnyi teljesítmény eltérés figyelhető meg. A 14 éves válaszadók átlagosan 12,18 db kérdést tudtak helyesen megválaszolni (40,6 százalékos átlagos teljesítmény), addig ez a 16 éves korosztályban már átlagosan 13,11 db helyes válasz (43,7%), de a legidősebb, 18 éves és afeletti korosztályban már, 15,01 pontos (50,0%) átlagos eredményekkel rendelkeznek.

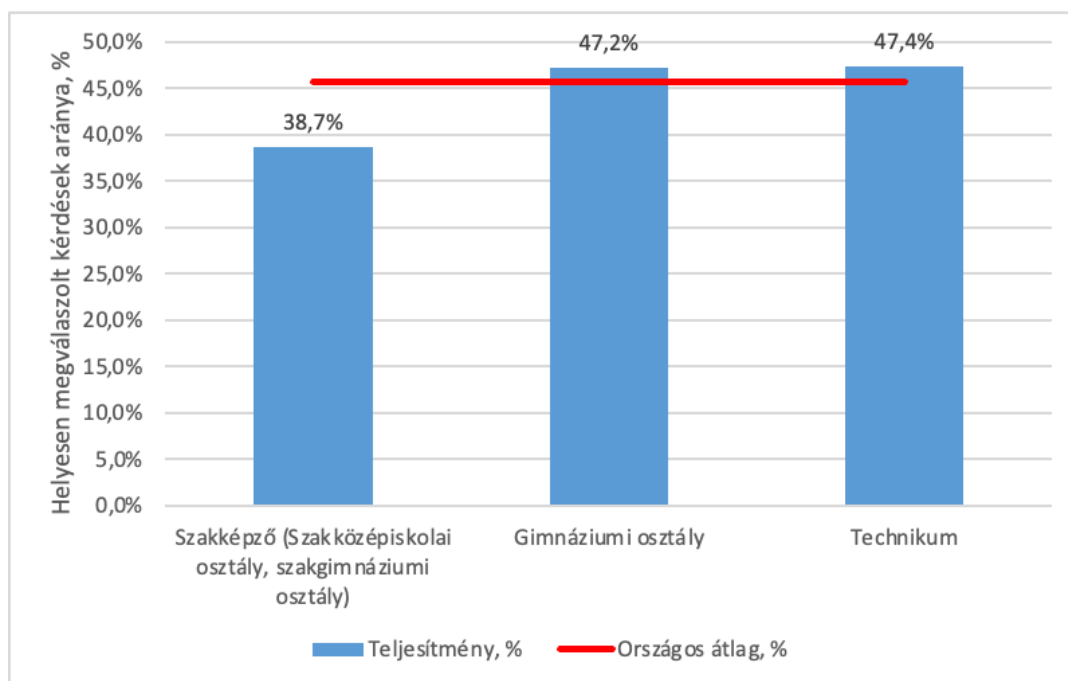
12. ábra: Helyesen megválaszolt kérdések aránya korosztályonként, %

A felmérésen elért eredményben nagy szerepe volt a tapasztalatnak és az oktatásnak, az idősebb, tapasztaltabb válaszadók jelentősen jobban teljesítettek, mint a fiatalok, akiknek életkorukból adódóan még minden bizonnyal nem kellett annyi pénzügyi döntést meghozniuk, mint egy idősebbnek.

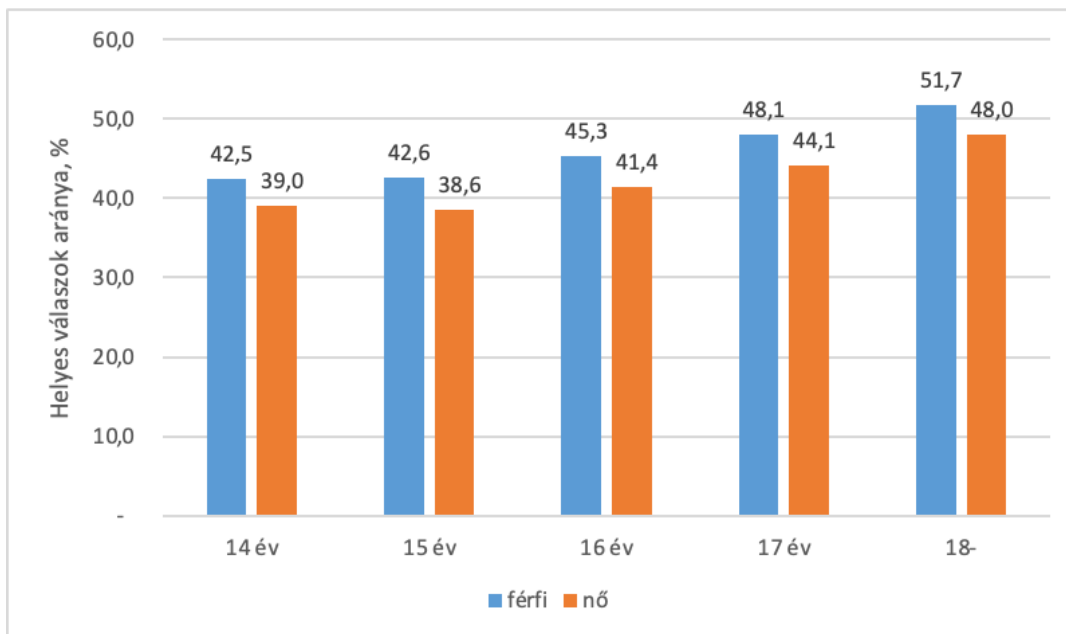
A diákok átlag teljesítménye (45,67%) nem változott szignifikánsan az elmúlt 15 évben, a szakmunkás, szakiskolai osztályokba járók teljesítménye továbbra is szignifikánsan gyengébb (38,7%) a többi osztályhoz képest, ugyanakkor a technikai képzésben résztvevők átlagteljesítménye volt a legmagasabb (47,4%).

13.ábra: Helyesen megválaszolt kérdések aránya osztálytípusonként, %

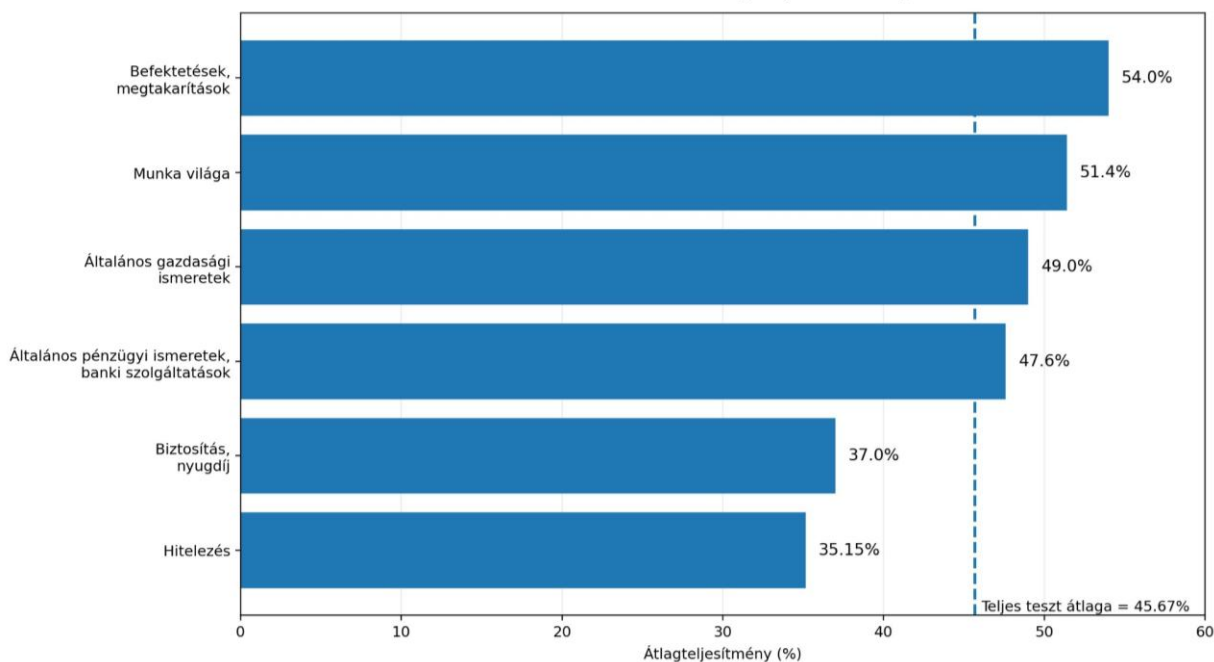
A férfi kitöltők eredményének átlaga 47,4%, míg a nők átlagos eredménye 43,5%. A korábbi felmérésekkel összhangban, ismét különbséget fedezhetünk fel a férfiak javára, melynek mértéke 4,1 százalékpont. Nemek és életkorok szerint vizsgálódva észrevehetjük azt, a nők átlagos eredménye egyik korosztály esetén sem haladja meg a férfiakét, de általánosságban észrevehető mindkét nemnél, hogy az életkor növekedésével jellemzően nő a teszten elért eredmény is.

14. ábra: Átlagteljesítmény nemenként és életkoronként

A hat témakör átlagteljesítménye alapján a befektetések és megtakarítások területe mutatja a legmagasabb eredményt, míg a hitelezés, valamint a biztosítás és nyugdíj dimenziója jelenti a legfontosabb fejlesztési területet. Az alábbi ábra a teljes teszt átlagát is referenciaként tartalmazza.

15. ábra: Dimenziókénti teljesítmény a teljes teszt átlagához viszonyítva

Forrás: Econventio kutatási riport. A szaggatott referencia-vonal a teljes teszten elért átlagteljesítményt mutatja.

4.2. Részletes tudásteszt eredmények kérdésenként, dimenzióként

A következő alfejezet a tudásteszt kérdésenkénti eredményeit és a hozzájuk kapcsolódó attitűdkérdéseket tartalmazza. A leíró statisztikai részt az aktualizált attitűdkérdés-elemzés egészíti ki.

1. témakör: Általános pénzügyi ismeretek, banki szolgáltatások

1.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel

Ebben a dimenzióban a diákok az általános pénzügyi ismeretekkel, banki szolgáltatásokkal kapcsolatos kérdésekre válaszoltak. A dimenzióban a diákok átlagteljesítménye 47,6 százalék volt, melyet alá bontottunk demográfiai tényezők szerint külön-külön. A diákok átlagteljesítményét életkor szerint megvizsgálva találhatjuk a demográfiai tényezők között a legerősebb kapcsolatot, azonban még így is gyenge kapcsolat van közöttük. Látható, hogy az életkor növekedésével a helyes válaszok aránya növekszik.

Életkor	Átlagteljesítmény, %
14	42,0
15	43,4
16	45,3
17	47,9
18	51,1
19	52,5
19 felett	54,3
Összesen	47,6

A helyes válaszok arányát nemenként megvizsgálva láthatóvá válik, hogy a férfiak jobban teljesítenek (50,2%), mint a nők (44,4%). Az átlagteljesítményt tekintve 5,8 százalékpont a különbség.

Nem	Átlagteljesítmény, %
férfi	50,2
nő	44,4
Összesen	47,6

A különböző lakóhely típusok között nincs olyan jelentős eltérés az átlagteljesítményt tekintve. A fővárosi diákok teljesítettek a legjobban (52,2%), míg a faluban élők a legrosszabbul (44,8%), azonban a két kategória között az eltérés csupán 7,4 százalékpont. Nagyobb település mérettel párhuzamosan magasabb átlagteljesítmény párosul.

Lakóhely	Átlagteljesítmény, %
Falu	44,8
Főváros	52,2
Megyei jogú város	49,0
Város	46,7
Összesen	47,6

Ha az átlagteljesítményt a képzési idő mentén vizsgáljuk meg, látható, hogy a legjobb teljesítményt nyújtó diákok 6 osztályos középiskolába járnak (52,1%), míg a legrosszabb teljesítményt nyújtó diákok pedig általános iskolába (38,0%). Érdekeség azonban, hogy nem azok a diákok teljesítettek a legjobban, akik már leérettségiztek és valamilyen érettségi utáni képzést végeznek (49,6%).

Képzési idő	Átlagteljesítmény, %
3 osztályos középiskola	39,7
4 osztályos középiskola	45,6
5 osztályos középiskola	48,6
6 osztályos középiskola	52,1
8 osztályos középiskola	45,8
Általános iskola	38,0
Egyéb	45,4
Érettségi utáni képzés	49,6
Összesen	47,6

Az osztálytípust és az átlagteljesítményt összevetve látható, hogy az általános iskolai osztályba járó diákok teljesítettek a legrosszabbul (35,9%), míg a technikumba járó diákok a legjobban (49,4%).

Osztálytípus	Átlagteljesítmény, %
Általános iskolai osztály	35,9
Egyéb	40,8
Gimnáziumi osztály	45,2
Szakgimnáziumi osztály	48,3
Szakközépiskolai osztály	41,4
Technikum	49,4
Összesen	47,6

A kereskedelmi, gazdasági képzési területen tanuló diákok jobban teljesítettek (52,2%), mint az egyéb képzési területen tanulók (46,0%), a két csoport átlagteljesítménye közötti eltérés 6,2 százalékpont.

Képzési terület	Átlagteljesítmény, %
Egyéb	46,0
Kereskedelmi, gazdasági	52,2
Összesen	47,6

Végül, de nem utolsó sorban az átlagteljesítményt megvizsgáltuk aszerint is, hogy töltött-e már ki korábban Econventio tesztet, vagy nem. A vizsgálat során itt jött létre a leggyengébb kapcsolat, mely látható abból is, hogy akik töltöttek már ki korábban ilyen tesztet csupán 4,1 százalékponttal volt jobb az átlagteljesítményük azoknál, akik még nem.

Korábban töltött ki tesztet	Átlagteljesítmény, %
igen	51,5
nem	47,4
Összesen	47,6

A kapcsolatmérő mutatók értékei alapján megállapítható, hogy az egyes tényezők gyenge kapcsolatban állnak a teljesítménnyel.

Demográfiai tényező	Kapcsolat erőssége
Életkor	0,152
Nem	0,123
Lakóhely	0,098
Képzési idő	0,138
Osztálytípus	0,140
Képzési terület	0,117
Korábban töltött ki tesztet	0,034

1.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként

Az általános pénzügyi ismeretek, banki szolgáltatások blokk első kérdése a bankkártya adatok megadásához kapcsolódott internetes vásárlások során, mivel korábban azt láttuk, hogy a diákok többsége megadná a bankkártya adatait az internetes vásárlások során.

Mely adatot NEM szabad megadni internetes vásárlásod során a bankkártyával kapcsolatban?	Válaszok megoszlása, %
A bankkártya lejárat dátumát (hónap/év).	0,8
A kártya hátoldalán található háromjegyű CVC/CVV ellenőrző kódot.	16,4
A kártyához tartozó 4 jegyű PIN kódot.	80,6
A kártyán szereplő kártyabirtokos nevet.	1,1
Nem tudom.	1,1
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint a kártyához tartozó 4 jegyű PIN kódot nem szabad megadni internetes vásárlás során a diákok többsége (80,6%) eltalálta. Ezt követően a diákok 16,4 százaléka a kártya hátoldalán található CVC/CVV kódot gondolta, hogy nem szabad megadni, ezt azonban az internetes vásárlás során elengedhetetlen, hogy a kibocsátó bank ellenőrizni tudja a kártya érvényességét. A fennmaradó válaszlehetőségekre a diákok körülbelül 1-1 százaléka gondolt, valamint szintén körülbelül 1 százaléka választotta a "Nem tudom" opciót.

A második kérdés arra vonatkozott, hogy a diákok mennyire vannak tisztában a bankváltás folyamatával.

Melyik állítás igaz, ha valaki Magyarországon bankot vált, és egy új banknál bankszámlát nyit?	Válaszok megoszlása, %
A régi banknál vezetett bankszámla automatikusan megszűnik.	24,6
Az új bankszámlaszám ugyanaz lesz, mint a régi.	8,3
A bankváltáshoz nem kell a régi bankkal egyeztetni.	23,0
A bankváltás után minden hitel automatikusan az új bankhoz kerül.	30,8
Nem tudom.	13,3
Összesen	100,0

A helyes válasz az volt, hogy a bankváltáshoz nem kell a régi bankkal egyeztetni, melyet a diákok 23,0 százaléka talált el, azonban a diákok nem ezt a válaszlehetőséget választották a leggyakrabban. A válaszadók legnagyobb része (30,8%) ugyanis azt gondolta, hogy a bankváltás után minden hitel automatikusan az új bankhoz kerül, ami téves feltételezés. Emellett a diákok közel egynegyede vélte úgy, hogy a régi bankszámla automatikusan megszűnik (24,6%). A diákok kevesebb, mint tizede (8,3%) gondolta úgy, hogy az új bankszámlaszám ugyanaz lesz, mint a régi. Ez a feltételezés valószínűleg abból adódott, hogy manapság például a telefonszámot bármelyik szolgáltatóhoz át tudjuk vinni, ez azonban a bankszámlaszámnál (még) nem elérhető. A „Nem tudom” válaszlehetőséget a kitöltők 13,3 százaléka választotta. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a bankváltás gyakorlati folyamatával kapcsolatban jelentős bizonytalanság tapasztalható a diákok körében.

A következő kérdés a kereskedelmi bankok alapvető feladataival kapcsolatos ismereteket mérte fel.

Az alábbiak közül mely tevékenységet NEM végezheti egy kereskedelmi bank?	Válaszok megoszlása, %
Hitelnyújtás.	8,9
Készpénzkibocsátás.	25,6
Részvénykibocsátás.	30,7
Készpénz- és számlapénz forgalom lebonyolítása.	19,7
Nem tudom.	15,1
Összesen	100,0

A helyes válasz a készpénzkibocsátás volt, amely a jegybank kizárólagos feladata. A diákok mindössze 25,6 százaléka jelölte meg ezt a válaszlehetőséget. A leggyakrabban (30,7%) a részvénykibocsátást választották, amelyet azonban a vállalatok végezhetnek a tőkebevonás érdekében. A válaszadók 19,7 százaléka gondolta úgy, hogy a készpénz- és számlapénzforgalom lebonyolítása nem tartozik a kereskedelmi bankok tevékenységei közé, míg 8,9 százalékuk a hitelnyújtást jelölte meg. A „Nem tudom” válasz aránya 15,1 százalék volt. Az eredmények arra utalnak, hogy a jegybank és a kereskedelmi bankok szerepkörének elkülönítése sok diák számára nem egyértelmű.

A blokk negyedik kérdése a digitális pénzügyi biztonsággal kapcsolatos ismereteket vizsgálta.

Mi a kétfaktoros azonosítás (2FA) lényege?	Válaszok megoszlása, %
A belépés két egymástól független módon történő azonosítást igényel.	70,1
A felhasználónak kétszer kell megadnia ugyanazt a jelszót.	10,0
A rendszer csak akkor kér jelszót, ha hibát észlel.	3,1
A felhasználónak két eszközön kell bejelentkeznie.	10,4
Nem tudom.	6,4
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint a belépés két egymástól független módon történő azonosítást igényel, a diákok többsége (70,1%) helyesen megjelölte. A leggyakoribb téves elképzelés az volt, hogy a

felhasználónak két eszközön kell bejelentkeznie (10,4%), illetve, hogy ugyanazt a jelszót kell kétszer megadnia (10,0%). A válaszadók 6,4 százaléka nem tudta a helyes választ. Az eredmények alapján a diákok jelentős része tisztában van a kétfaktoros azonosítás alapvető működésével, ami a digitális pénzügyi tudatosság szempontjából kedvező eredménynek tekinthető.

A blokk utolsó tudáskérdése az árfolyamok gyakorlati alkalmazásával kapcsolatos pénzügyi ismereteket mérte fel.

Nyeralásból hazatérve 20 eurót szeretnél forintra váltani. Az euró vételi árfolyama 376 Ft, eladási árfolyama 398 Ft, középárfolyama 387 Ft. Hány forintot kapsz a 20 euróért?	Válaszok megoszlása, %
$20 \cdot 376 = 7520$ Ft	38,7
$20 \cdot 398 = 7960$ Ft	27,9
$20 \cdot 387 = 7740$ Ft	17,9
$20 \cdot (376 + 387) / 2 = 7630$ Ft	7,7
Nem tudom.	7,8
Összesen	100,0

A helyes válasz szerint 20 euróért a vételi árfolyamot alkalmazva 7520 forintot kapunk. Ezt a válaszadók 38,7 százaléka jelölte meg helyesen. A diákok jelentős része azonban összekeverte a különböző árfolyamtípusokat: 27,9 százalékuk az eladási árfolyammal számolt, míg 17,9 százalékuk a középárfolyamot használta. További 7,7 százalék egy saját számítási módszert alkalmazott a vételi és középárfolyam átlagolásával. A „Nem tudom” válasz aránya 7,8 százalék volt. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a devizaárfolyamok értelmezése és gyakorlati alkalmazása sok diák számára nehézséget jelent, annak ellenére, hogy a helyes választ adók aránya meghaladta a válaszadók egyharmadát.

2. témakör: Befektetések, megtakarítások

2.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel

A teszt második blokkjában a befektetésekkel és megtakarításokkal kapcsolatos tudásukat mértük fel a diákoknak. Ebben a dimenzióban a diákok átlagteljesítménye 53,9 százalék volt.

Az életkor növekedésével párhuzamosan a helyes válaszok aránya is emelkedik. A 14-15 éves korosztály teljesítménye még 46%, míg a 19 éves és annál idősebbek esetében már a 62% feletti.

Életkor	Átlagteljesítmény, %
14	45,9
15	45,8
16	50,4
17	55,2
18	60,0
19	62,4
19 felett	63,0
Összesen	53,9

A helyes válaszok arányát nemenként vizsgálva megállapítható, hogy a férfiak jobban teljesítettek (58,5%), mint a nők (48,1%). Az átlagteljesítmény közötti különbség 10,4 százalékpont.

Nem	Átlagteljesítmény, %
férfi	58,5
nő	48,1
Összesen	53,9

A fővárosban élő diákok érték el a legmagasabb átlagteljesítményt (61,6%), míg a falvakban élők a legalacsonyabbat (49,7%). A két kategória között 11,9 százalékpontos különbség mutatható ki. Megfigyelhető, hogy a nagyobb településeken élő diákok általában jobb eredményt értek el.

Lakóhely	Átlagteljesítmény, %
Falu	49,7
Főváros	61,6
Megyei jogú város	56,9
Város	51,8
Összesen	53,9

A legjobb eredményt a 6 osztályos középiskolába járó diákok érték el (63,4%), míg a legalacsonyabb átlagteljesítmény a 3 osztályos középiskolába járók esetében figyelhető meg (37,2%). Az érettségi utáni képzésben résztvevők szintén az átlag felett teljesítettek (59,9%)

Képzési idő	Átlagteljesítmény, %
3 osztályos középiskola	37,2
4 osztályos középiskola	54,8
5 osztályos középiskola	55,6
6 osztályos középiskola	63,4
8 osztályos középiskola	52,2
Általános iskola	49,9
Egyéb	49,1
Érettségi utáni képzés (OKJ, FSZ)	59,9
Összesen	53,9

A legjobb teljesítményt a technikumba járó diákok érték el (56,8%), őket a gimnáziumi osztályba járók követték (55,7%). A legalacsonyabb eredményt az „egyéb” kategóriába tartozó tanulók érték el (40,2%), míg a szakközépiskolai osztályok tanulóinak átlagteljesítménye 41,8 százalék volt.

Osztálytípus	Átlagteljesítmény, %
Általános iskolai osztály	49,0
Egyéb	40,2
Gimnáziumi osztály	55,7
Szaggimnáziumi osztály	54,4
Szakközépiskolai osztály	41,8
Technikum	56,8
Összesen	53,9

A kereskedelmi, gazdasági képzési területen tanuló diákok átlagosan jobban teljesítettek (60,2%), mint az egyéb képzési területen tanulók (51,7%). A két csoport közötti különbség 8,5 százalékpont.

Képzési terület	Átlagteljesítmény, %
Egyéb	51,7
Kereskedelmi, gazdasági	60,2
Összesen	53,9

Végül megvizsgáltuk azt is, hogy a diákok korábban töltöttek-e már ki Econventio tesztet. Bár azok a diákok, akik korábban már részt vettek a felmérésben, jobb eredményt értek el (59,9%), mint azok, akik még nem töltöttek ki ilyen tesztet (53,7%), a két csoport közötti eltérés mindössze 6,2 százalékpont.

Korábban töltött ki tesztet	Átlagteljesítmény, %
igen	59,9
nem	53,7
Összesen	53,9

A kapcsolatmérő mutatók értékei alapján megállapítható, hogy az egyes tényezők gyenge kapcsolatban állnak a teljesítménnyel.

Demográfiai tényező	Kapcsolat erőssége
Életkor	0,199
Nem	0,173
Lakóhely	0,131
Képzési idő	0,217
Osztálytípus	0,194
Képzési terület	0,124
Korábban töltött ki tesztet	0,040

2.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként

A második blokk első kérdése a kamatos kamat fogalmának ismeretére vonatkozott.

Mit nevezünk kamatos kamatnak a megtakarítások során?	Válaszok megoszlása, %
Azt a büntető kamatot, amit akkor kell fizetni, ha idő előtt feltörjük a betétet.	3,8
A kamat azon része, amelyet a bank kamat formájában visszaker a következő évben.	12,5
Amikor az időszakonként jóváírt kamat hozzáadódik a tőkéhez, és a következő időszakban már ez a megnövelt	68,9
Azt a fix összeget, amit az állam garantál minden banki megtakarítás után.	4,1
Nem tudom.	10,7
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint a kamat az egyes időszakok végén hozzáadódik a tőkéhez, így a következő időszakban már a megnövekedett összeg kamatozik tovább, a diákok többsége (68,9%) helyesen jelölte meg. A válaszadók 12,5 százaléka úgy vélte, hogy a kamatos kamat a bank által később visszakért kamatot jelenti, míg 10,7 százalékuk a „Nem tudom” válaszlehetőséget választotta. A fennmaradó válaszlehetőségeket csupán a diákok kis része jelölte meg. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a kamatos kamat alapvető fogalma a válaszadók többsége számára ismert.

A blokk második kérdése a hozam és a kockázat kapcsolatára kérdezett rá.

A hozam és a kockázat a befektetések jellemzői. Melyik állítás igaz az alábbiak közül?	Válaszok megoszlása, %
A hozam és a kockázat megegyezik.	3,5
Általában nagyobb hozamért cserébe kisebb kockázatot kell vállalnunk.	8,1
Általában nagyobb hozamért cserébe nagyobb kockázatot kell vállalnunk.	72,2
A hozam és a kockázat nem függ össze.	5,3
Nem tudom.	10,9
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint általában nagyobb hozam eléréséhez nagyobb kockázatot kell vállalni, a diákok közel háromnegyede (72,2%) helyesen megjelölte. A leggyakoribb téves válasz szerint a nagyobb hozam kisebb kockázattal jár együtt (8,1%), míg a válaszadók 10,9 százaléka nem tudta a helyes választ. Az eredmények azt mutatják, hogy a diákok jelentős része tisztában van a befektetések egyik legalapvetőbb összefüggésével.

A harmadik kérdés a diverzifikáció fogalmának ismeretét mérte fel.

Hogyan nevezzük azt, amikor több dologba fektetjük pénzünket, ezáltal megosztjuk, és csökkentjük a kockázatot?	Válaszok megoszlása, %
Diverzifikáció.	43,4
Fluktuáció.	8,6
Stabilizáció.	32,5
Infláció.	4,3
Nem tudom.	11,2
Összesen	100,0

A helyes választ, vagyis hogy a kockázat csökkentése érdekében több különböző befektetés között osztjuk meg a pénzünket, a válaszadók 43,4 százaléka jelölte meg. A diákok közel egyharmada (32,5%) a „stabilizáció” fogalmat választotta, míg 11,2 százalékuk nem tudott választ adni a kérdésre. A „fluktuáció” fogalmát kevesen választották (8,6%), valamint csupán 4,3 százalékuk választotta az „infláció” lehetőségét. Az eredmények alapján a diverzifikáció fogalma már kevésbé ismert a középiskolások körében, annak ellenére, hogy a befektetések egyik legfontosabb alapelvéről van szó.

A blokk negyedik kérdése az NFT-k fogalmának ismeretére vonatkozott.

Mik azok az NFT-k?	Válaszok megoszlása, %
Non-fungible token-ek, egy olyan új digitális befektetési eszköz és virtuális okmány, amely a blokkláncon tárol	39,9
Non-final transaction, azaz olyan digitális pénzügyi tranzakció, amely menet közben bármikor megszakítható.	11,9
Non-financial transaction, egy olyan digitális tranzakció, amely során nem pénzügyi eszközök, hanem más vagyont	18,6
New financial technology, a pénzügyi technológiák egy újhullámos ágazata, amely a mobiltelefonos alkalmazások fe	8,6
Nem tudom.	21,0
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint az NFT a non-fungible token rövidítése, amely egyedi digitális eszközök tulajdonjogának igazolására szolgál a blokkláncon, a diákok 39,9 százaléka választotta. A kérdés esetében viszonylag magas volt a bizonytalanság mértéke, hiszen a válaszadók 21,0 százaléka a „Nem tudom” lehetőséget jelölte meg. Emellett a többi téves válaszlehetőség is jelentős arányban vonzotta a diákokat, ami arra utal, hogy az újabb digitális pénzügyi technológiák és befektetési eszközök még kevésbé ismertek a középiskolások körében.

A blokk utolsó kérdése egy kamatos kamatozással kapcsolatos számítási feladat volt, amelyben azt kellett meghatározni, hogy mekkora összeget szükséges jelenleg befektetni ahhoz, hogy öt év múlva 300 000 forint álljon rendelkezésre évi 8 százalékos kamatláb mellett.

Előre tudod, hogy 5 év múlva szükséged lesz 300 000 Ft-ra. Találsz egy befektetési lehetőséget, amely évi 8% kamatot fizet, kamatos kamatozási konstrukció mellett. Mekkora összeget kell most befektetned, hogy 5 év múlva ki tudd venni a 300 000 Ft-ot?	Válaszok megoszlása, %
$300\,000/5=60\,000$ Ft	11,6
$300\,000/1,08^5=204\,175$ Ft	45,2
$300\,000/1,08/5=55\,556$ Ft	19,6
$300\,000/1,08=277\,777$ Ft	9,5
Nem tudom.	14,1
Összesen	100,0

A helyes választ, azaz a $300\,000/1,08^5 = 204\,175$ Ft eredményt a válaszadók 45,2 százaléka jelölte meg. A diákok jelentős része ugyanakkor különböző egyszerűsített számításokat alkalmazott: 19,6 százalékuk az összeget elosztotta a kamatlábbal és az évek számával, míg 11,6 százalékuk egyszerűen az öt év között osztotta szét a szükséges összeget. A „Nem tudom” válasz aránya 14,1 százalék volt. Az eredmények arra utalnak, hogy bár a kamatos kamat fogalmi szintű ismerete viszonylag magas volt az első kérdés alapján, annak gyakorlati alkalmazása és a kapcsolódó számítások elvégzése már jóval nagyobb nehézséget jelentett a diákok számára.

3. témakör: Hitelezés

3.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel

Ebben a dimenzióban a kitöltők a hitelekkel kapcsolatos kérdésekre válaszoltak. A Hitelezés témakörében a helyes válaszok aránya 35,2% volt. A diákok átlagteljesítményét életkor szerint megvizsgálva az látható, hogy az életkor növekedésével a helyes válaszok aránya folyamatosan növekszik, azonban az átlagteljesítmény és az életkor között nagyon gyenge kapcsolat mutatkozik.

Életkor	Átlagteljesítmény, %
14	33,1
15	33,1
16	34,6
17	35,4
18	36,2
19	36,7
19 felett	38,7
Összesen	35,2

A helyes válaszok arányát nemenként vizsgálva azt látjuk, hogy a férfiak 3,7 százalékponttal jobban teljesítenek (36,8%), mint a nők (33,1%).

Nem	Átlagteljesítmény, %
férfi	36,8
nő	33,1
Összesen	35,2

A hitelezés témakörében nyújtott átlagteljesítményt lakóhelyenként vizsgálva látható, hogy a lakóhely típusa nem befolyásolja jelentős mértékben az átlagteljesítményt. A legjobban a fővárosban élők teljesítettek, esetükben 37,9% volt a találati arány, míg a leggyengébben a falun élők, esetükben 33,4% volt a helyes választ adók aránya. A legalacsonyabb és legmagasabb átlagteljesítményt nyújtó csoport között mindössze 4,5 százalékpont volt az eltérés. Ebben a dimenzióban is látható az a mintázat, hogy a nagyobb településméret jobb átlagteljesítményt eredményez.

Lakóhely	Átlagteljesítmény, %
Falu	33,4
Főváros	37,9
Megyei jogú város	36,4
Város	34,4
Összesen	35,2

Az átlagteljesítményt a képzési idő mentén vizsgálva azt láthatjuk, hogy a leggyengébb teljesítményt azok a diákok nyújtották, akik 3 osztályos középiskolába járnak (28,9% a helyes válaszadók aránya). Érdekes, hogy az általános iskolás diákok a hitelezést érintő témakörökben a második legjobban

teljesítettek (38,1%), őket csak a 6 osztályos középiskolába járó diákok előzték meg (38,8%), mindössze 0,7 százalékponttal. A képzési idő és az átlagteljesítmény között egy rendkívül gyenge kapcsolat látható, azonban a demográfiai tényezők közül itt mutatható ki a legmagasabb kapcsolat az átlagteljesítménnyel.

Képzési idő	Átlagteljesítmény, %
3 osztályos középiskola	28,9
4 osztályos középiskola	34,1
5 osztályos középiskola	36,0
6 osztályos középiskola	38,8
8 osztályos középiskola	35,7
Általános iskola	38,1
Egyéb	32,1
Érettségi utáni képzés (OKJ, FSZ)	35,2
Összesen	35,2

Az osztálytípus átlagteljesítménnyel való kapcsolatot vizsgálva azt láthatjuk, hogy a legjobb teljesítményt az általános iskolában tanuló diákok érték el (37,2%), míg a legalacsonyabb átlagteljesítményt az egyéb osztálytípusban tanuló kitöltők (29%).

Osztálytípus	Átlagteljesítmény, %
Általános iskolai osztály	37,2
Egyéb	29,0
Gimnáziumi osztály	36,0
Szakgimnáziumi osztály	36,4
Szakközépiskolai osztály	30,4
Technikum	36,2
Összesen	35,1

Megfigyelhető, hogy a kereskedelmi, gazdasági területen tanulók jobb átlagteljesítményt nyújtottak (39%), mint az egyéb képzési területen tanulók (33,8%), 5,2 százalékponttal, azonban a két változó között rendkívül gyenge kapcsolat fedezhető fel.

Képzési terület	Átlagteljesítmény, %
Egyéb	33,8
Kereskedelmi, gazdasági	39,0
Összesen	35,1

Azt is vizsgáltuk, hogy milyen volt a diákok átlagteljesítménye a hitelezés témakörében az alapján, hogy korábban töltött-e már ki Econventio tesztet. Az Econventio tesztet már korábban is kitöltők 4,7 százalékponttal teljesítettek jobban, mint a tesztet még ki nem töltő társaik.

A különböző demográfiai tényezők kapcsolatát megvizsgálva az átlagteljesítménnyel azt láthatjuk, hogy rendkívül gyenge kapcsolat van a két változó között. A legerősebb kapcsolat a képzési idő és az átlagteljesítmény között van, azonban még ebben az esetben is nagyon gyenge kapcsolatról beszélhetünk.

Demográfiai tényező	Kapcsolat erőssége
Nem	0,070
Lakóhely	0,056
Képzési idő	0,097
Osztálytípus	0,088
Képzési terület	0,085
Korábban töltött-e ki tesztet	0,035

3.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként

Hitelezés témakörben az első kérdés arra irányult, hogy a diákok ismerik-e, hogy mit korlátoz a kamatstop a lakossági jelzáloghiteleknél.

Mit korlátoz a kamatstop a lakossági jelzáloghiteleknél?	Válaszok megoszlása, %
A kamatszámítás alapjául szolgáló referencia-kamatláb felső értékét rögzíti.	24,0
A bankok a hitelek után ideiglenesen nem számíthatnak fel kamatot.	22,0
A hiteltörlesztést átmenetileg minden adós számára felfüggesztették.	13,2
Kötelezővé tette, hogy minden hitel végig fix kamatozású legyen.	15,6
Nem tudom.	25,2
Összesen	100,0

A diákok legnagyobb része, 25,2 százaléka azt a válaszlehetőséget választotta, hogy nem tudja, őket követték a helyes választ adók, azaz, hogy a kamatszámítás alapjául szolgáló referencia-kamatláb felső értékét rögzíti, ők a válaszadók 24 százalékát tették ki. A diákok 22 százaléka úgy gondolja, hogy a kamatstop azt jelenti, hogy a bankok a hitelek után ideiglenesen nem számíthatnak fel kamatot, míg 15,6 százalékuk szerint kötelezővé tette, hogy minden hitel végig fix kamatozású legyen. A legalacsonyabb arányban azt a válaszlehetőséget választották a diákok, hogy a hiteltörlesztést átmenetileg minden adós számára felfüggesztették (13,2%).

A második kérdésben arra voltunk kíváncsiak, hogy a diákok tudják-e, hogy a futamidő hossza és a kamatláb nagysága hogyan befolyásolja a havi törlesztőrészlet nagyságát. Ebben a kérdésben arra kérdeztünk rá, hogy négy megadott opció közül melyik esetén lesz a legmagasabb a havi törlesztőrészlet nagysága.

Az alábbi lehetőségek közül mely feltételek mellett lesz a legmagasabb a havi törlesztőrészletünk 1 millió forintos hitelfelvétel esetén?	Válaszok megoszlása, %
5 éves futamidő és 5 százalékos kamatláb.	7,0
5 éves futamidő és 10 százalékos kamatláb.	50,3
10 éves futamidő és 5 százalékos kamatláb.	12,1
10 éves futamidő és 10 százalékos kamatláb.	17,1
Nem tudom.	13,5
Összesen	100,0

A diákok fele (50,3%) a helyes válaszlehetőséget adta meg, miszerint 5 éves futamidő és 10 százalékos kamatláb mellett. A második legnépszerűbb válaszlehetőség a 10 éves futamidő és 10 százalékos kamatláb volt (17,1%). A diákok 13,5 százaléka azt választotta, hogy nem tudja a helyes választ, 12,1 százalékuk a 10 éves futamidő és 5 százalékos kamatláb opciót, 7 százalékuk pedig az 5 éves futamidő és 5 százalékos kamatláb opciót választotta.

A hitelezés témakörének harmadik kérdésében azt vizsgáltuk meg, hogy a kitöltők ismerik-e a THM definícióját.

Mit mutat meg a THM (Teljes Hiteldíj Mutató) a hitelekéről?	Válaszok megoszlása, %
A hitelfelvétel költségeit mutatja meg százalékosan.	12,2
Százalékos formában megmutatja, hogy éves szinten milyen költség mellett juthatsz hitelhez.	26,1
Százalékos formában a hitel összes költségét a teljes futamidő alatt, ameddig vissza nem fizetjük.	39,8
A hitel felvételéhez szükséges minimális fedezeti szintet százalékban.	6,6
Nem tudom.	15,3
Összesen	100,0

A legnépszerűbb válaszlehetőség a helytelen, „százalékos formában a hitel összes költségét a teljes futamidő alatt, ameddig vissza nem fizetjük” válaszlehetőség volt (39,8%). A kitöltők mindössze 26,1 százaléka választotta a helyes válaszlehetőséget, azaz a diákok közel háromnegyede nem ismeri a THM jelentését. A „Nem tudom” opciót 15,3% választotta, ezt követően pedig a diákok 12,3 százaléka úgy gondolta, hogy a hitelfelvétel költségeit mutatja meg százalékosan. A fennmaradó 6,6 százalék szerint a THM a hitel felvételéhez szükséges minimális fedezeti szintet adja meg, százalékos formában.

Kíváncsiak voltunk rá, hogy a diákok mennyire vannak tisztában az online hitelfelvétel lehetőségével, ezért a következő kérdésünk erre irányult.

Lehet-e teljesen online, mindenféle személyes jelenlét nélkül hitelt felvenni?	Válaszok megoszlása, %
Nem, az igénylő személyi igazolványát személyesen be kell mutatni a bankfiókban.	17,2
Nem, bár az igénylés és a hitelügyintézés online zajlik, a szerződéseket személyesen kell aláírni.	28,7
Igen, ma már az összes bank minden hiteltípusára elérhető az online igénylés.	10,8
Igen, de csak bizonyos hiteltípusok esetén és a bank által meghatározott összeghatár alatt.	33,3
Nem tudom.	10,0
Összesen	100,0

A diákok 33,3 százaléka választotta a helyes válaszlehetőséget, azaz, hogy bizonyos hiteltípusok esetén es a bank által meghatározott összeghatár alatt lehet élni az online hitelfelvétel lehetőségével. Őket követték azok a diákok, akik szerint az igénylés és hitelügyintézés online zajlik, de a szerződéseket személyesen kell aláírni (28,7%). A diákok 17,2 százaléka szerint nincs online hitelfelvétel, mert a személyi igazolványt személyesen be kell mutatni a bankfiókban. A kitöltők 10,8 százaléka szerint minden bank minden hiteltípusára elérhető már az online igénylés, míg 10% választotta azt az opciót, hogy nem tudja a helyes választ.

Arra is kíváncsiak voltunk, hogy ismerik-e, hogy a havi törlesztőrészletet hogyan kell kiszámolni, így egy számítási feladatban erre is rákérdeztünk. Ebben a kérdésben ismertettük velük, hogy a hitellel visszafizetendő összeg 264 000 Ft, a futamidő 12 hónap, valamint két fölösleges információt is megadtunk: a hitelből vásárolt termék árát (240 000 Ft) és a hitel kamatát (10%).

A diákok 42,1 százaléka tudta, hogy a havi törlesztőrészlet meghatározásához elegendő a visszafizetendő összeg elosztása a futamidővel, a diákok több, mint fele tehát nem tudta, hogy hogyan számoljon törlesztőrészletet. 23,8 százalékuk a helytelen, $(264\,000 \cdot 1,1)/12 = 24\,200$ Ft válaszlehetőséget választotta, őket követték azok, akik azt jelölték meg, hogy nem tudják a helyes választ.

Tanulmányaidhoz új laptop vásárlásában gondolkozol. A laptop ára 240 000 Ft. A vásárláshoz hitelt szeretnél felvenni, amelynek futamideje 12 hónap, 10% kamatra, a visszafizetendő összeg 264 000 Ft. Mekkora lesz ekkor a havi törlesztőrészlet?	Válaszok megoszlása, %
$240\,000/12 = 20\,000$ Ft	7,1
$264\,000/12 = 22\,000$ Ft	42,1
$(264\,000 \cdot 1,1)/12 = 24\,200$ Ft	23,8
$264\,000 + (264\,000 - 240\,000)/12 = 24\,000$ Ft	12,1
Nem tudom.	14,9
Összesen	100,0

4. témakör: Munka világa

4.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel

Ebben a dimenzióban a diákok a munka világával kapcsolatos kérdésekre válaszoltak, melyben az átlagteljesítmény, azaz a helyes válaszok aránya 51,4 % volt. A diákok átlagteljesítményét életkor szerint megvizsgálva látható, hogy az életkor növekedésével a helyes válaszok aránya növekszik.

Életkor	Átlagteljesítmény, %
14	45,0
15	45,6
16	49,0
17	52,4
18	54,6
19	58,2
19 felett	59,2
Összesen	51,4

A helyes válaszok arányát nemenként megvizsgálva láthatóvá válik, hogy az átlagteljesítmény közel azonos.

Nem	Átlagteljesítmény, %
férfi	51,4
nő	51,6
Összesen	51,4

A megyei jogú városban élő diákok teljesítettek a legjobban (53,6%), míg a faluban élők a legrosszabbul (49,8%), a két kategória között az eltérés 3,80 százalékpont. Tehát megállapítható, hogy nagyobb település mérettel párhuzamosan magasabb átlagteljesítmény párosul.

Lakóhely	Átlagteljesítmény, %
Falu	49,8
Főváros	52,8
Megyei jogú város	53,6
Város	50,6
Összesen	51,4

Ha az átlagteljesítményt a képzési idő mentén vizsgáljuk meg, látható, hogy a legjobb teljesítményt nyújtó diákok már érettségi utáni képzést folytatnak (58,8%), míg a legrosszabb teljesítményt nyújtó diákok pedig 3 osztályos középiskolába járnak (41,8%). Érdekesség azonban, hogy nem azok a diákok teljesítettek a legrosszabban, akik általános iskolások (46,6%).

Képzési idő	Átlagteljesítmény, %
3 osztályos középiskola	41,8
4 osztályos középiskola	51,0
5 osztályos középiskola	52,6
6 osztályos középiskola	55,8
8 osztályos középiskola	48,8
Általános iskola	46,6
Egyéb	48,4
Érettségi utáni képzés	58,8
Összesen	51,4

Az osztálytípust és az átlagteljesítményt összevetve látható, hogy az egyéb osztálytípusba járó diákok teljesítettek a legrosszabbul (42,4%), míg a technikumba járó diákok a legjobban (53,2%).

Osztálytípus	Átlagteljesítmény, %
Általános iskolai osztály	47,0
Egyéb	42,4
Gimnáziumi osztály	52,8
Szaggimnáziumi osztály	51,0
Szakközépiskolai osztály	44,0
Technikum	53,2
Összesen	51,4

A kereskedelmi, gazdasági képzési területen tanuló diákok jobban teljesítettek (58,2%), mint az egyéb képzési területen tanulók (49,0%).

Képzési terület	Átlagteljesítmény, %
Egyéb	49,0
Kereskedelmi, gazdasági	58,2
Összesen	51,4

Végül, de nem utolsó sorban az átlagteljesítményt megvizsgáltuk aszerint is, hogy töltött-e már ki korábban Econventio tesztet, vagy nem. Akik töltöttek már ki korábban ilyen tesztet 4,8 százalékponttal volt jobb az átlagteljesítményük azoknál, akik még nem.

Korábban töltött ki tesztet	Átlagteljesítmény, %
igen	56,0
nem	51,2
Összesen	51,4

Összességében a vizsgált demográfiai változók és a dimenzióban elért helyes válaszainak száma közötti kapcsolatot vizsgálva, a kapcsolatmérő mutató (H) alapján egyik vizsgált háttérváltozó sem mutat erős kapcsolatot a dimenzió helyes válaszainak számával.

Demográfiai tényező	Kapcsolat erőssége
Életkor	0,175
Nem	0,006
Lakóhely	0,062
Képzési idő	0,150
Osztálytípus	0,146
Képzési terület	0,162
Töltött-e már ki Econventio tesztet?	0,036

4.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként

A blokk első kérdése a munkabéreket terhelő adónemekhez kapcsolódott, mivel korábban azt láttuk, hogy a diákok többsége nem tudja pontosan, hogy melyik adónem terheli a munkabéreket.

Melyik adónem terheli a magánszemélyek munkából származó jövedelmét Magyarországon, vagyis mit vonnak le a fizetésükből?	Válaszok megoszlása, %
ÁFA	28,3
SZJA	56,7
TAO	4,0
SZOCHO	4,2
Nem tudom.	6,8
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint a munkabérből a SZJA (azaz személyi jövedelemadó) kerül levonásra (56,7%) eltalálta. Ezt követően a diákok 28,3 százaléka az ÁFA-t gondolta helyes válasznak,

azonban az ÁFA a termékek és szolgáltatások árába beépülő, fogyasztást terhelő adó. A fennmaradó válaszlehetőségekre a diákok körülbelül 4-4 százaléka gondolt, valamint körülbelül 7 százaléka választotta a "Nem tudom" opciót.

A blokk második kérdése a 2022.-től bevezetett a 25 év alatti fiatalok adóalap kedvezményére vonatkozott.

2022. január 1-től bevezették a 25 év alatti fiatalok adóalap kedvezményét, de mit is jelent ez a gyakorlatban?	Válaszok megoszlása, %
A 25 évnél fiatalabbaknak egyáltalán nem kell adót fizetniük.	23,4
A 25 évnél fiatalabbaknak nem kell személyi jövedelemadót fizetniük.	33,5
A 25 évnél fiatalabbaknak nem kell személyi jövedelemadót fizetniük a munkabérük után a bruttó átlagkereset mértékéig.	25,0
A 25 évnél fiatalabbaknak nem kell személyi jövedelemadót fizetniük, ha a munkabérük az átlagkeresetet nem haladja meg és van legalább egy év munkaviszonyuk.	10,4
Nem tudom	7,7
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint a 25 évnél fiatalabbaknak a munkabérük után a bruttó átlagkereset mértékéig nem kell személyi jövedelemadót fizetniük, mindössze minden 4. diák találta el (25,0%). A diákok harmada gondolta úgy, hogy ez az a kedvezmény azt jelenti, hogy a 25 évnél fiatalabbak egyáltalán nem kell személyi jövedelemadót fizetniük, míg a diákok közel negyede gondolta úgy, hogy a 25 évnél fiatalabbak egyáltalán nem kell semmilyen adót fizetniük. A válaszlehetőségekre adott válaszok megosztottsága és megoszlása, illetve a helyes válaszoknak az alacsony aránya a sajtóban megjelenő dezinformációs híreknek is köszönhető.

A blokk harmadik kérdése arra vonatkozott, hogy szerepelnie kell-e a munkabérnek a munkaszerződésben?

Szerepelnie kell-e a munkabérnek a munkaszerződésben?	Válaszok megoszlása, %
Igen, mert a munkabér a törvény által kötelező eleme a munkaszerződésnek.	71,0
Igen, de csak a körülbelüli összegnek kell benne szerepelnie, mert később úgyis emelik a béremet.	15,1
Nem, hiszen a munkabér egy titkos információ.	4,3
Nem, mert a munkáltató azt bármikor módosíthatja a tudtunk nélkül, így felesleges beleírni.	3,6
Nem tudom.	6,0
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint, hogy igen, szerepelnie kell, mivel a munkabér a törvény által kötelező eleme a munkaszerződésnek, a diákok 71,0 százaléka találta el. Kiemelendő, hogy az egész tesztet figyelembe véve, erre a kérdésre érkezett a 4. legtöbb helyes válasz. Ezt követően a diákok 15,1

százaléka gondolta úgy, hogy a változó bérek miatt csak a körülbelüli összegnek kell szerepelnie a munkaszerződésben. A fennmaradó válaszlehetőségekre a diákok körülbelül 4-4 százalékuk gondolt, valamint körülbelül 6 százalékuk választotta a "Nem tudom" opciót.

A blokk negyedik kérdése arra vonatkozott, hogy az online álláshirdetések esetén melyik jel utalhat leginkább pénzügyi átverésre.

Melyik jel a leginkább arra utal, hogy az online álláshirdetés pénzügyi átverés lehet?	Válaszok megoszlása, %
A cég hivatalos e-mail címe nem .hu végződésű (pl. @cegnev.com).	7,7
A hirdetésben nem szerepel a bérezés.	6,0
A "munkaadó" azt kéri, hogy előre utalj pénzt (pl. "regisztrációs díj", "munkaruha/okmány" költség) a kezdés előtt.	74,5
Próbaidőt és írásos szerződést ajánlanak a munkakezdés előtt.	4,3
Nem tudom.	7,5
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint, hogy az a leginkább áruklódó jel, hogy már a munka megkezdése előtt arra kéri a jelentkezőket, hogy előre utaljanak pénzt, a diákok 74,5 százaléka találta el. Kiemelendő, hogy az egész tesztet figyelembe véve, erre a kérdésre érkezett a 2. legtöbb helyes válasz. A fennmaradó válaszlehetőségek esetében közel azonos volt a válaszadók megoszlása, így feltételezhető, hogy aki nem tudta helyes a választ, betipelte a többi lehetőség közül.

A blokk ötödik kérdése a bruttó bér nettó bérből való kiszámítására vonatkozott.

Munkahelyet szeretnél keresni. Úgy kalkulálsz, hogy a megélhetésedhez nagyjából havi 350 000 Ft-ra lenne szükséged. 25 év alattként személyi jövedelemadó-mentességet kapsz, a béredből 18,5% társadalombiztosítási járulékot vonnak le. Mekkora bruttó bérre van szükséged ahhoz, hogy a kívánt nettó bért kézhez kapd?	Válaszok megoszlása, %
$350\,000 \cdot 1,185 = 414\,750$ Ft	29,8
$350\,000 / 0,815 = 429\,448$ Ft	30,1
$350\,000 / 0,185 = 1\,891\,891$ Ft	13,3
$350\,000 / 1,185 = 295\,359$ Ft	8,9
Nem tudom.	17,9
Összesen	100,0

A helyes választ miszerint, hogy a bruttó bér a nettó bér és a bruttó bérből levonásra kerülő járulékok összegeként számolható ki, a válaszadók közel harmada találta el (30,1%). A válaszlehetőségekre adott válaszok megosztottsága és megoszlása, illetve a helyes válaszoknak az alacsony aránya a bruttó és nettó bérek elméleti háttérének hiányát jelzi.

5. témakör: Általános gazdasági ismeretek

Ebben a dimenzióban a diákok általános gazdasági ismeretekkel kapcsolatos kérdésekre válaszoltak. Az átlagteljesítmény, vagyis az öt kérdésből helyesen megválaszolt kérdések aránya 49,0% volt.

5.1. Demográfiai tényezők kapcsolata az átlagteljesítménnyel

Az életkor növekedésével párhuzamosan emelkedik a helyes válaszok aránya. A 14 éves tanulók átlagteljesítménye 43,6% volt, míg a 19 év feletti korcsoport esetében ez az érték már 54,8%.. Az eredmények arra utalnak, hogy az idősebb diákok nagyobb gazdasági ismeretekkel rendelkeznek, amely részben az életkor előrehaladtával megszerzett tanulmányi és gyakorlati tapasztalatokkal magyarázható.

Életkor	Átlagteljesítmény, %
14	43,6
15	43,4
16	47,2
17	50,4
18	51,8
19	53,6
19 felett	54,8
Összesen	49,0

A férfi tanulók átlagosan 3 százalékponttal magasabb, 50,2 százalékos, míg a női tanulók 47,2 százalékos eredményt értek el.

Nem	Átlagteljesítmény, %
férfi	50,2
nő	47,2
Összesen	49,0

A legjobb eredményt a fővárosban élő diákok érték el 51,6 százalékos átlagteljesítménnyel, míg a legalacsonyabb teljesítmény a falvakban élők körében volt megfigyelhető (47,2%). A különbség ugyan érzékelhető, azonban mindössze 4,4 százalékpont.

Lakóhely	Átlagteljesítmény, %
Falu	47,2
Főváros	51,6
Megyei jogú város	51,0
Város	47,6
Összesen	49,0

A képzési idő és az átlagteljesítmény kapcsolatának tekintetében a legrosszabb eredményt a 3 osztályos középiskolába járó diákok érték el, akik átlagosan a kérdések 38,8 százalékára válaszoltak helyesen. Ezzel szemben a legjobb teljesítményt a 6 osztályos középiskolába járó tanulók nyújtották 54,6 százalékos eredménnyel. Az érettségi utáni képzésben részt vevők szintén

az átlagot meghaladó teljesítményt érték el (53,6%). Összességében megfigyelhető, hogy a hosszabb képzési idők általában jobb eredményekkel párosulnak.

Képzési idő	Átlagteljesítmény, %
3 osztályos középiskola	38,8
4 osztályos középiskola	49,8
5 osztályos középiskola	49,8
6 osztályos középiskola	54,6
8 osztályos középiskola	48,6
Általános iskola	45,8
Egyéb	46,2
Érettségi utáni képzés	43,6
Összesen	49,0

Az osztálytípus és az átlagteljesítmény viszonyának tekintetében a legjobb eredményt a gimnáziumi osztályok tanulói érték el 51,2 százalékos átlagteljesítménnyel, amelyet szorosan követnek a technikumban tanulók 50,6 százalékkal. A legalacsonyabb átlagteljesítmény a szakközépiskolai osztályok esetében volt megfigyelhető (41,0%). A két szélsőérték közötti különbség 10,2 százalékpont.

Osztálytípus	Átlagteljesítmény, %
Általános iskolai osztály	43,8
Egyéb	42,4
Gimnáziumi osztály	51,2
Szakgimnáziumi osztály	48,0
Szakközépiskolai osztály	41,0
Technikum	50,6
Összesen	49,0

A vizsgált demográfiai tényezők közül a legerősebb kapcsolat a képzési terület és az átlagteljesítmény között figyelhető meg. A kereskedelmi és gazdasági képzésben részt vevő tanulók átlagosan 56,8 százalékos eredményt értek el, míg az egyéb képzési területeken tanulók esetében ez az érték 46,2% volt. A két csoport közötti 10,6 százalékpontos különbség arra utal, hogy a gazdasági képzésben részt vevő diákok több olyan ismerettel rendelkeznek, amelyek közvetlenül kapcsolódnak az általános gazdaság kérdéseihöz.

Képzési terület	Átlagteljesítmény, %
Egyéb	46,2
Kereskedelmi, gazdasági	56,8
Összesen	49,0

Végül megvizsgáltuk azt is, hogy a korábbi Econventio-teszt kitöltése kapcsolatban áll-e az átlagteljesítménnyel. Azok a diákok, akik korábban már részt vettek a felmérésben, 53,6 százalékos átlagteljesítményt értek el, míg az első alkalommal kitöltők 48,8 százalékos eredményt produkáltak. A két csoport közötti különbség mindössze 4,8 százalékpont.

Korábban töltött ki tesztet	Átlagteljesítmény, %
igen	53,60
nem	48,80
Összesen	49,00

A demográfiai tényezők közül a legerősebb kapcsolat a képzési terület és az átlagteljesítmény között volt megfigyelhető, azonban ez is csupán gyenge kapcsolatnak tekinthető. A leggyengébb kapcsolat a korábbi Econventio-teszt kitöltése és az átlagteljesítmény között mutatkozott.

Összességében a vizsgált demográfiai változók és a dimenzióban elért helyes válaszainak száma közötti kapcsolatot vizsgálva, a kapcsolatmérő mutató (H) alapján egyik vizsgált háttérváltozó sem mutat erős kapcsolatot a dimenzió helyes válaszainak számával.

Demográfiai tényező	Kapcsolat erőssége
Életkor	0,135
Nem	0,055
Lakóhely	0,069
Képzési idő	0,143
Osztálytípus	0,133
Képzési terület	0,171
Töltött-e már ki Econventio tesztet?	0,034

5.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként

A blokk első kérdése az Európai Unió által biztosított munkavállalási jogokra vonatkozott.

Az Európai Unió lakosaként az alábbi állítások közül melyik IGAZ?	Válaszok megoszlása, %
Minden tagországában bárhol fizethetek euróval.	24,6
Ha az unión belül rendelek valamit nem kell utána adót fizetnem.	21,4
Bármely tagországban dolgozhatok munkavállalási engedély nélkül.	22,1
Minden tagországban ingyenes egészségügyi ellátásban részesülök.	19,9
Nem tudom.	12,0
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint az Európai Unió polgárai bármely tagállamban dolgozhatnak munkavállalási engedély nélkül, a diákok mindössze 22,1 százaléka jelölte meg. A válaszadók közel negyede gondolta úgy, hogy minden tagállamban lehet euróval fizetni, míg 21,4 százalékuk szerint az unión belüli vásárlások után nem kell adót fizetni. Az eredmények azt mutatják, hogy a diákok jelentős része nincs tisztában az Európai Unió által biztosított alapvető munkavállalási jogokkal, illetve több gyakori tévhit is jelen van a válaszok között.

A második kérdés a bruttó hazai termék (GDP) fogalmának ismeretét vizsgálta.

Mi a bruttó hazai termék (GDP) jelentése?	Válaszok megoszlása, %
Az állam tulajdonában lévő összes gyár és ingatlan piaci értéke.	8,2
Egy ország lakosainak összesített havi nettó jövedelme.	16,6
Egy országban adott év alatt előállított és végső felhasználásra szánt termékek és szolgáltatások összértéke.	51,6
A lakosság által egy év alatt befizetett összes adó és járulék összege.	10,5
Nem tudom.	13,1
Összesen	100,0

A helyes választ a válaszadók 51,6 százaléka adta meg, így a tanulók nagyságrendileg fele tisztában volt a GDP jelentésével. A helytelen válaszok közül a leggyakoribb az volt, hogy a GDP-t egy ország lakosainak összesített havi nettó jövedelmével azonosították (16,6%). Az eredmények alapján megállapítható, hogy a GDP fogalma viszonylag jól ismert a diákok körében, ugyanakkor a fogalom pontos tartalmával kapcsolatban még mindig jelentős bizonytalanság figyelhető meg.

A harmadik kérdés a jegybanki alapkamat meghatározására vonatkozott.

Ki határozza meg a jegybanki alapkamatot?	Válaszok megoszlása, %
Magyar Nemzeti Bank.	68,2
Kereskedelmi bankok.	8,9
Önkormányzatok.	6,0
Központi Statisztikai Hivatal.	7,6
Nem tudom.	9,3
Összesen	100,0

A helyes választ, vagyis hogy az alapkamatot a Magyar Nemzeti Bank határozza meg, a diákok 68,2 százaléka jelölte meg. Ez a legjobb eredmény a dimenzió kérdései közül. A fennmaradó válaszlehetőségeket viszonylag kevesen választották, ami arra utal, hogy a tanulók jelentős része rendelkezik alapvető ismeretekkel a monetáris politika működéséről.

A negyedik kérdés az automatizáció fogalmát vizsgálta.

Mit jelent az automatizáció a gazdasági működésben?	Válaszok megoszlása, %
Az ismétlődő gazdasági folyamatok technológia segítségével történő elvégzését.	42,6
A munkaerő teljes megszüntetését a termelésben.	9,3
A gazdasági döntések teljes kiváltását emberi beavatkozás nélkül.	14,9
A digitális technológiák használatát munkafolyamatban.	17,1
Nem tudom.	16,1
Összesen	100,0

A helyes választ, miszerint az automatizáció az ismétlődő gazdasági folyamatok technológia segítségével történő elvégzését jelenti, a válaszadók 42,6 százaléka adta meg. A többi válaszalternatíva megjelölése arra utal, hogy sok diák nincs teljesen tisztában a fogalom jelentésével. Különösen gyakori tévedés volt az automatizáció és a digitális technológiák általános használatának összekeverése, illetve az a feltételezés, hogy az automatizáció a munkaerő teljes kiváltását jelenti.

A blokk utolsó, számológép kérdése az általános forgalmi adó gyakorlati alkalmazásához kapcsolódott.

Egy cipő nettó ára 20 000 Ft. Mennyi lesz a cipő bruttó ára, 27% áfakulcs mellett?	Válaszok megoszlása, %
$20\,000/1,27 = 15\,748$ Ft	9,4
$20\,000 \cdot 1,27 = 25\,400$ Ft	60,2
$20\,000 \cdot 0,27 = 5\,400$ Ft	13,0
$20\,000/0,27 = 74\,047$ Ft	6,2
Nem tudom.	11,2
Összesen	100,0

A feladat során egy 20 000 forintos nettó árú termék bruttó árát kellett meghatározni 27 százalékos áfakulcs mellett. A helyes választ a diákok 60,2 százaléka jelölte meg, ami a dimenzió második legjobb eredményének tekinthető. A hibás válaszok közül a leggyakoribb az volt, hogy a válaszadók kizárólag az áfa összegét számolták ki, vagy helytelen matematikai műveletet alkalmaztak. Az eredmények alapján megállapítható, hogy a tanulók többsége megfelelően tudta alkalmazni az áfaszámítás alapelveit egy egyszerű gyakorlati feladatban.

6. témakör: Biztosítás, nyugdíj

6.1. Demográfiai tényezők kapcsolat az átlagteljesítménnyel

6. Biztosítás, nyugdíj

A teszt e dimenziójában a helyesen megválaszolt kérdések átlagos aránya összességében az egyik legalacsonyabb a vizsgált dimenziók közül, mindösszesen 37%.

Az eredmények tekintetében a 14 évesek 33,8 százalékos, míg a 19 év felettiek már 43,8 százalékos átlagteljesítményt nyújtottak.

Életkor	Átlagteljesítmény, %
14	33,8
15	33,4
16	35,8
17	37,0
18	38,6
19	40,4
19 felett	43,8
Összesen	37,0

Nemek tekintetében a fiúk jobb teljesítményt (37,2%) értek el, mint a lányok (36,6%).

Nem	Átlagteljesítmény, %
férfi	37,2
nő	36,6
Összesen	37,0

Lakóhely szerint a fővárosban és a megyei jogú városban élő tanulók érték el a legjobb teljesítményeket, ezt követően a város és a falu kitöltői kaptak azonos átlagokat és teljesítményeket.

Lakóhely	Átlagteljesítmény, %
Falu	35,6
Főváros	39,0
Megyei jogú város	39,0
Város	35,6
Összesen	37,0

Képzési idő tekintetében a legjobb teljesítményt a 6 osztályos középiskolás tanulók érték el 43,6 százalékos eredménnyel, őket kis különbséggel az érettségi utáni képzésben részt vevők követték 42 százalékkal, majd a 4 osztályos középiskolások 40,8 százalékkal.

Képzési idő	Átlagteljesítmény, %
3 osztályos középiskola	28,6
4 osztályos középiskola	40,8
5 osztályos középiskola	37,2
6 osztályos középiskola	43,6
8 osztályos középiskola	35,4
Általános iskola	34,8
Egyéb	34,8
Érettségi utáni képzés (OKJ, FSZ)	42,0
Összesen	37,0

Osztálytípus alapján a gimnáziumba járó tanulók érték el a legmagasabb teljesítményt (42,6%), őket a technikumba járók követték (38,2%). A leggyengébb eredményt a szakközépiskolások érték el (29,6%), szakgimnáziumba járók átlagteljesítménye 36,4%. Az általános iskolások (33,4%) és az egyéb kategóriát jelölők közel azonos teljesítményt nyújtottak (33,2%) a teszten.

Osztálytípus	Átlagteljesítmény, %
Általános iskolai osztály	33,4
Egyéb	33,2
Gimnáziumi osztály	42,6
Szakgimnáziumi osztály	36,4
Szakközépiskolai osztály	29,6
Technikum	38,2
Összesen	37,0

A képzési terület esetében a kereskedelmi, gazdasági területen tanulók jobb átlagteljesítményt (43%) értek el, mint az egyéb területen tanulók (34,8%). A dimenzión belül kapott eredmény megegyezik az összes többi dimenzió eredményével, mert minden esetben a kereskedelmi, gazdasági területen dolgozók értek el jobb teljesítményt.

Képzési terület	Átlagteljesítmény, %
Egyéb	34,8
Kereskedelmi, gazdasági	43,0
Összesen	37,0

A teszten elért átlagteljesítményt összevetettük azzal is, hogy a tanulók korábban töltöttek-e már ki Econventio tesztet. Az eredmények szerint azok a tanulók, akik korábban is töltöttek már ki teszte(ke)t, ők 5,5 százalékkal jobb eredményt értek el (42,6%), mint azok, akik még nem (36,8%).

Korábban töltött ki tesztet	Átlagteljesítmény, %
igen	42,6
nem	36,8
Összesen	37,0

A demográfiai tényezők e dimenzióban is gyenge kapcsolatban állnak az elért teljesítménnyel.

Demográfiai tényező	Kapcsolat erőssége
Életkor	0,096
Nem	0,008
Lakóhely	0,059
Képzési idő	0,127
Osztálytípus	0,120
Képzési terület	0,126
Korábban töltött ki tesztet	0,040

6.2. Leíró statisztikai elemzés kérdésenként

A témakör első kérdése a kockázatközösség fogalmára vonatkozott.

Mely adatot NEM szabad megadni internetes vásárlásod során a bankkártyával kapcsolatban?	Válaszok megoszlása, %
Azoknak a személyeknek a közössége, akik a véletlenszerűen bekövetkező káresemények pénzügyi kockázatát egymás között megosztják.	29,2
Az USA-ban nagyon népszerű "Community insurance" magyar megfelelője: a kockázatokat biztosítások segítségével elkerülő emberek közössége.	25,9
Nem tudom.	21,9
Egy online közösség, ahol a kockázatokat kedvelő emberek közössége kapcsolatot tart egymással.	11,9
A kockázatközösség a kockázni és kockáztatni szerető emberek közössége.	11,2
Összesen	100,0

A résztvevőknek közel háromtizede tudta a helyes választ a kérdésre, miszerint a kockázatközösség azoknak a személyeknek az összessége, akik a véletlenszerűen bekövetkező káresemények pénzügyi kockázatát egymás között megosztják. A válaszadók 25,9 százaléka szerint a kockázatközösség a kockázatokat biztosítások segítségével elkerülő emberek közösségét jelenti, míg a harmadik leggyakoribb választ (21,9%) a nem tudom opció megjelölése adta. A válaszadók 11,9 százaléka szerint egy online közösségről van szó, ahol a kockázatot kedvelő emberek kapcsolatot tartanak egymással, 11,2 százalékuk pedig a kockázni és kockáztatni szerető emberek közösségét jelölte meg helyes válaszként. A dimenzióon belül ebben a kérdésben a legmagasabb a nem tudom válaszok aránya (21,9%), egyúttal a legalacsonyabb a helyes válaszok aránya (29,2%), ami arra utal, hogy a fogalom kevésbé ismert a tanulók körében.

Arra is rákérdeztünk, hogy milyen öngondoskodási eszköz állhat rendelkezésre, ha a nyugdíjas évekre szeretne valaki megtakarítani.

Szeretnél megtakarítani a nyugdíjas évekre. Az alábbiak közül melyik nem az öngondoskodás eszköze?	Válaszok megoszlása, %
Munkavállalói nyugdíjjárulék.	31,3
Önkéntes Nyugdíjpénztár.	19,0
Élet- és nyugdíjbiztosítások.	18,7
Nyugdíj Előtakarékossági Számla.	16,2
Nem tudom.	14,9
Összesen	100,0

Az erre vonatkozó kérdésnél azonban nem a helyes, hanem a helytelen választ kellett kiválasztani, ami a tanulók 31,3 százalékának sikerült. A helytelen választ a munkavállalói nyugdíjjárulék jelentette, ami nem egy önként választott megtakarítási forma (mert a fizetésből vonják le). A helytelen válasz megjelölése mellett közel azonos gyakorisággal választották az Önkéntes Nyugdíjpénztár (19,0%) és az élet- és nyugdíjbiztosítások (18,7%) lehetőségét, 16,2 százalékuk pedig a Nyugdíj Előtakarékossági Számlát jelölte helytelen válaszként. A nem tudom válaszlehetőséget a tanulók 14,9 százaléka választotta. A helytelen válaszok arányából arra lehet következtetni, hogy a tanulók nincsenek tisztában az egyes megtakarítási eszközök jelentésével, céljaival és feltételezhetően az ezek közötti különbségekkel sem.

A biztosítás, nyugdíj témakör következő kérdése a magyar nyugdíjrendszer működésére vonatkozott. A felosztó-kiróví rendszerre jellemző igaz állítást kellett kiválasztani a felsorolásból, ami a hallgatók 40,2 százalékának sikerült. A második leggyakoribb választ a leghosszabb mondat kapta, aminek tartalma azonban messze eltér a valóságtól. Ennek ellenére a tanulók 27,9 százaléka szerint a nyugdíjrendszerünkben az előző évi járulékkifizetéseket osztják fel a nyugdíjkorhatárt betöltöttek között, majd ha ez az összeg nem fedezi a nyugdíjkifizetéseket, akkor további adókat rónak ki a nyugdíjkifizetések fedezésére. A válaszadók 17,5 százaléka a „Nem tudom” opciót választotta, és ennél is kevesebben (11,2%) voltak azok, akik szerint mindenki a saját számláján

gyűjti a járulékait, amit a nyugdíjba vonulásakor visszkap. A legkevesebben, a válaszadók 3,2 százaléka, az önkéntes nyugdíjpénztári tagsághoz kötötte a nyugdíjat.

Hogyan működik a jelenlegi magyar állami nyugdíjrendszer (felosztó-kirovó rendszer)?	Válaszok megoszlása, %
Mindenki a saját névre szóló számláján gyűjti a járulékait, amit nyugdíjba vonuláskor visszkap.	11,2
Az aktív dolgozók béréhez kapcsolódó közterhekből fizetik ki a jelenlegi nyugdíjasok ellátását.	40,2
Az előző évi járulékbefizetések felosztják a nyugdíjkorhatárt betöltöttek között, majd ha ez az összeg nem fedezi a nyugdíjkifizetéseket, akkor további adókat rónak ki a nyugdíjkifizetések fedezésére.	27,9
Csak azok kapnak nyugdíjat, akik korábban önkéntes nyugdíjpénztári tagok voltak.	3,2
Nem tudom.	17,5
Összesen	100,0

A következő kérdés egy szituációt írt le, amelyben a tanulóknak az online utasbiztosítások megkötésének előnyeit kellett kiválasztaniuk.

Külföldre utazol. Milyen előnye van, ha az utasbiztosítást online kötöd meg?	Válaszok megoszlása, %
Az online kötött biztosítás automatikusan minden helyzetre kiterjed.	12,2
Az online biztosítás mindig olcsóbb, mint a hagyományos.	9,0
Ha online kötöd, bármi történik, a biztosító minden költséget automatikusan kifizet.	17,6
Az utasbiztosítás 0-24 órában is köthető és digitálisan tárolható.	51,4
Nem tudom.	9,8
Összesen	100,0

A tanulók nagyságrendileg fele (51,4%) helyesen válaszolt, miszerint az online kötött utasbiztosítás 0-24 órában megköthető és digitálisan tárolható. A dimenzió kérdései közül ezt tudták a legnagyobb arányban a tanulók (51,4%). A többi állításban gyakori tévhitek álltak a középpontban, és annak ellenére, hogy ezeket kevesebben választották, mégis a tanulók 17,6 százaléka szerint online kötés esetében a biztosító minden költséget automatikusan kifizet, 12,2 százalékuk szerint pedig az online kötött biztosítás minden helyzetre kiterjed. A válaszadók közül a legkevesebben (9,0%) azok voltak, akik szerint az online biztosítás mindig olcsóbb, mint a hagyományos, ennél 0,9 százalékponttal voltak nagyobb arányban azok, akik a „Nem tudom” lehetőséget választották.

A biztosítás, nyugdíj dimenzió következő állítása egy telefonra kötött készülékbiztosításra vonatkozott. A tanulóknak egy számítási feladatot kellett megoldaniuk, amelyben a készülék értéke, az éves díj és az önrész mértéke volt megadva. A kérdés arra vonatkozott, hogy ha a készülék tönkremegy, akkor vajon mennyit fizet a biztosító.

Egy telefon értéke 200 000 Ft. A telefonra készülékbiztosítást kötünk. A biztosítás éves díja 20 000 Ft, az önrész mértéke 20%. Ha teljesen tönkre megy a készülék, mennyit fizet a biztosító?	Válaszok megoszlása, %
$200\,000 \cdot 0,8 = 160\,000$ Ft	32,6
$(200\,000 - 20\,000) \cdot 0,8 = 144\,000$ Ft	22,5
$200\,000 \cdot 0,2 = 40\,000$ Ft	19,0
Nem tudom.	16,6
$(200\,000 - 20\,000) \cdot 0,2 = 36\,000$ Ft	9,3
Összesen	100,0

A helyes választ a tanulók mindössze 32,6 százaléka találta el, a többség azonban rosszul számolt. A helyes megoldáshoz az önrész és a telefon értékével kellett számolni, a biztosítás éves díja mellékes információnak számított. A rossz megoldásokat az önrész fogalmának meg nem értése (és annak kártérítésben való jelentősége), szövegértési probléma vagy százalékszámítási hiba is okozhatta.

4.3. Attitűdkérdések elemzése

A teszt első, Általános pénzügyi ismeretek, banki szolgáltatások dimenziójában megfogalmazott attitűdkérdések a pénzügyi ismeretek forrására és a mesterséges intelligenciától való tanács kérésére vonatkozott. A pénzügyi ismeretek forrása tekintetében a válaszadók többsége a családból (29,6%), az iskolából (28,5%), illetve saját tapasztalataikból (13,8%) merítik a pénzügyi ismereteiket – a helyes megoldások esetében azonban azok a tanulók több kérdésre tudtak válaszolni, akik internetes szakoldalakról vagy internetes keresés alapján tájékozódnak, őket követik azok, akik megkérdezik a mesterséges intelligenciát. Ennél alacsonyabb teljesítménnyel azok a tanulók rendelkeztek, akik a családot, vagy a barátokat, ismerősöket jelölték meg a pénzügyi ismereteik elsődleges forrásaként (12,9%). A tanulók 3,9 százaléka állítása szerint egyáltalán nem tájékozódik pénzügyi kérdésekben, ami a helyes válaszok átlagán ez érezhető is volt, mert ezek a tanulók adták a legkevesebb helyes választ a kérdésekre. Lemagasabb átlagteljesítményt azok nyújtották, akik internetes szakoldalakról (51,9%), internetes keresésekből, illetve az iskolában tanultakból (48,5%) tájékozódnak. A legfőképp családi mintázatot követők átlagteljesítménye (43,2%) elmarad a teszten mért átlagteljesítménytől.

Legfőképpen honnan merítet pénzügyi ismereteidet?	Válaszok megoszlása, %
Iskolából.	28,5
Amit a családtól látok.	29,6
Saját tapasztalatomból.	13,8
Egyéb forrásból.	8,2
Internetes szakoldalakról.	4,5
Internetes keresések eredményéből adódó oldalakról.	3,9
Abszolút nem tájékozódok.	3,9
Barátoktól, ismerősöktől.	3,4
Megkérdezem a mesterséges intelligenciát.	2,4
Hírekből.	1,8
Összesen	100,0

Legfőképpen honnan merítet pénzügyi ismereteidet?	Átlagteljesítmény, %
Internetes szakoldalakról.	51,9
Internetes keresések eredményéből adódó oldalakról.	48,7
Iskolából.	48,5
Saját tapasztalatomból.	46,5
Megkérdezem a mesterséges intelligenciát.	46,2
Hírekből.	44,6
Egyéb forrásból.	43,9
Amit a családtól látok.	43,2
Barátoktól, ismerősöktől.	43,2
Abszolút nem tájékozódok.	37,2

Arra a kérdésre, hogy kértél-e már pénzügyi tanácsot a mesterséges intelligenciától a tanulók többsége nemmel válaszolt (55,9%). Azok a tanulók, akik már kértek tanácsot a mesterséges intelligenciától, legtöbbször (29,6%) ötletgyűjtéshez használták, de a döntés előtt több forrásból is utánanéztek a kérdésnek, a tanulók 8,1 százaléka viszont már hozott is döntést a mesterséges

intelligencia tanácsa alapján. Az igennel válaszolók legkisebb arányban (6,4%) annak ellenére, hogy megkérdezték az AI-t, döntést nem hoztak, mert nem bíztak benne és/vagy bizonytalannak érezték a kapott választ. Ennél a kérdésnél azok a tanulók tudták a legtöbb kérdésre a választ, akik ötleteléshez használták, vagy fel sem használták a kapott válaszokat, míg legalacsonyabb teljesítményt azok nyújtották, akik még nem használták e célra a mesterséges intelligenciát, vagy használták és ennek hatására hozták meg pénzügyi döntésüket.

Kértél-e már pénzügyi tanácsot mesterséges intelligenciától (pl. ChatGPT), és hogyan viszonyultál a válaszhoz?	Válaszok megoszlása, %
Nem, még nem kértem pénzügyi tanácsot mesterséges intelligenciától.	55,9
Igen, de csak ötletnek használtam, és utánanéztem több forrásból is.	29,6
Igen, és a tanács alapján léptem is (pl. költségvetés, megtakarítás, banki döntés).	8,1
Igen, de nem bíztam benne / nem használtam fel, mert bizonytalannak éreztem.	6,4
Összesen	100,0

Kértél-e már pénzügyi tanácsot mesterséges intelligenciától (pld. ChatGPT), és hogyan viszonyultál a válaszhoz?	Átlagteljesítmény, %
Igen, de csak ötletnek használtam, és utánanéztem több forrásból is.	50,7
Igen, de nem bíztam benne / nem használtam fel, mert bizonytalannak éreztem.	45,5
Igen, és a tanács alapján léptem is (pl. költségvetés, megtakarítás, banki döntés).	43,5
Nem, még nem kértem pénzügyi tanácsot mesterséges intelligenciától.	43,3

A Befektetés, megtakarítás dimenzióban a megtakarításokra vonatkozó állítások közül a válaszadók többsége azzal értett egyet, hogy az ember mindig tegyen félre a kapott fizetéséből (71,1%). A tanulóknak kevesebb mint a negyede, 22,4 százalékuk gondolta úgy, hogy ha a hónap végén marad pénz, akkor azzal a megtakarításokat kell kiegészíteni, a 6,5 százalékuk szerint pedig felesleges megtakarítani, mert így az ember sosem tudja élvezni a gyümölcseit. A befektetésre vonatkozó állításban az online platformok befolyásoló ereje jelent meg. Arra a kérdésre, hogy ha valaki online befektetési tippet ad, a legtöbben azt a válaszlehetőséget jelölték meg, hogy óvatosak lennének vele, 25,1 százalékuk elgondolkodna rajta, és mindössze a válaszadók 3,4 százaléka próbálná ki szívesen. A tanulóknak negyede (26,1%) egyáltalán nem foglalkozna vele (14,6%), vagy egyáltalán nem bízna benne (11,5%), tehát ők azok, akik a legnagyobb valószínűség szerint nem is fogadnák meg az online kapott befektetési tippeket. A legtöbb helyes választ ebben a dimenzióban azok a tanulók adták, akik szerint mindig félre kell tenni a fizetésből, illetve akik óvatosak az online befektetési tippekkel kapcsolatban, vagy legalább elgondolkodnak rajta. Azoktól a tanulóktól viszont kevesebb helyes válasz érkezett, akik szerint felesleges megtakarítani, és akik szívesen kipróbálnának online (pl. a közösségi médiából érkező) befektetési tippeket.

Melyik elv áll hozzád közelebb?	Válaszok megoszlása, %
Fontos, hogy az ember mindig tegyen félre, amikor megkapja a fizetését.	71,1
Ha a hónap végén marad pénz, akkor azzal a megtakarításokat kell kiegészíteni.	22,4
Felesleges megtakarítani pénzt, mert úgy az ember sose fogja élvezni a gyümölcseit.	6,5
Összesen	100,0

Melyik elv áll hozzád közelebb?	Átlagteljesítmény, %
Fontos, hogy az ember mindig tegyen félre, amikor megkapja a fizetését.	46,6
Ha a hónap végén marad pénz, akkor azzal a megtakarításokat kell kiegészíteni.	44,9
Felesleges megtakarítani pénzt, mert úgy az ember sose fogja élvezni a gyümölcseit.	38,4

Ha valaki online (pl. közösségi médiában) befektetési tippet ad, akkor te...	Válaszok megoszlása, %
inkább óvatos lennél.	45,4
elgondolkodnál rajta.	25,1
nem foglalkoznál vele.	14,6
egyáltalán nem bíznál benne.	11,5
szívesen kipróbálnád.	3,4
Összesen	100,0

Ha valaki online (pl. közösségi médiában) befektetési tippeket ad, te...	Átlagteljesítmény, %
inkább óvatos lennél.	47,8
elgondolkodnál rajta.	47,0
egyáltalán nem bíznál benne.	43,9
nem foglalkoznál vele.	39,9
szívesen kipróbálnád.	38,6

Szerettük volna felmérni, hogy a válaszadók hogyan viszonyulnak a hitelekhez. A diákok 45,7 százaléka igyekszik teljesen elkerülni a hiteleket. Őket követik azok, akik csak akkor vennének fel hitelt, ha minden feltételt pontosan értenek (33,4%). 11,2 százalékuk bármilyen feltétellel felvenne hitelt, ha segítene egy fontos élethelyzet megoldásában, míg 9,6 százalékuk szerint teljesen természetes dolog a hitelfelvétel, sokan élnek vele. A tudástesztben azok érték el a legjobb eredményt, akik csak akkor vennének fel a hitelt, ha minden feltételt pontosan értenek. A legkevesebb helyes válasz azoktól a tanulóktól érkezett, akik feltétel nélkül felvonnák a hitelt, ha az segít egy fontos élethelyzet megoldásában.

Melyik gondolkodásmód áll hozzád a legközelebb a hitelekkel kapcsolatban?	Válaszok megoszlása, %
Igyekszem teljesen elkerülni mindenféle hitelt.	45,7
Csak akkor venném fel, ha minden feltételt pontosan értek.	33,4
Felvinném bármilyen feltétellel, ha segít egy fontos élethelyzet megoldásában.	11,2
Természetes dolognak tartom, sokan élnek vele.	9,6
Összesen	100,0

Melyik gondolkodásmód áll hozzád a legközelebb a hitelekkel kapcsolatban?	Átlagteljesítmény, %
Csak akkor venném fel, ha minden feltételt pontosan értek.	48,6
Igyekszem teljesen elkerülni mindenféle hitelt.	46,6
Természetes dolognak tartom, sokan élnek vele.	39,3
Felvinném bármilyen feltétellel, ha segít egy fontos élethelyzet megoldásában.	38,7

A Munka világa dimenzió keretében az jövőbeli állással kapcsolatos elképzelésekre és a sikeres vállalkozások feltételezett okaira kérdeztünk rá a tanulóknál. Álláskeresésnél a választások alapján legfontosabb szempontot a munka-magánélet egyensúly kérdése jelentette, a tanulók harmada a feltétel teljesülése esetén akár alacsonyabb fizetést is elfogadna a több szabadidő reményében. 20,9 százalékuk akár túlórák árán is, de mindenképpen jól fizető állást szeretne, hozzájuk hasonló arányban voltak azok, akik (20,5%) azonban csak olyan munkát szeretnének végezni, amit érdekesnek találnak és ezért akár alacsonyabb bért is hajlandók elfogadni. Utóbbinál kevesebben voltak azok (18,6%), akik szerint, ha egy jól fizető állásról van szó, akkor nem gond, ha az állás nem annyira érdekes. Mindezekon kívül a válaszadók 7,0 százaléka passzív jövedelemből, nem pedig munkabérből tervez megélni. A legtöbb helyes választ azok a tanulók adták a tudásteszten, akik a munka-magánélet egyensúlyát tartották fontosnak válaszadáskor, a legkevesebbet pedig azok, akik passzív jövedelemből terveznek megélni.

Álláskeresésnél milyen szempontot részesítenél előnyben?	Válaszok megoszlása, %
Fontos a munka-magánélet egyensúly, így hajlandó vagyok elfogadni az alacsonyabb fizetést, ha több szabadidőm ma	33,0
Mindenképpen jól fizető állást szeretnék, akár gyakori túlórák árán is.	20,9
Csak olyan munkát szeretnék végezni, amit érdekesnek is tartok, az sem baj, ha alacsonyabb bérért.	20,5
Ha jól fizető az állás, nem baj, ha nem annyira érdekes.	18,6
Nem munkajövedelemből, hanem passzív jövedelemből tervezek megélni.	7,0
Összesen	100,0

Álláskeresésnél milyen szempontot részesítenél előnyben?	Átlagteljesítmény, %
Fontos a munka-magánélet egyensúly, így hajlandó vagyok elfogadni az alacsonyabb fizetést, ha több szabadidőm marad	49,2
Mindenképpen jól fizető állást szeretnék, akár gyakori túlórák árán is.	44,9
Csak olyan munkát szeretnék végezni, amit érdekesnek is tartok, az sem baj, ha alacsonyabb bérért.	43,4
Ha jól fizető az állás, nem baj, ha nem annyira érdekes.	44,4
Nem munkajövedelemből, hanem passzív jövedelemből tervezek megélni.	41,3

Egy vállalkozás sikerét a tanulók a jó kapcsolatoknak (29,1%), a munkavállaló motivációjának (25,2%), és az innovatív ötletnek (24,9%) tulajdonították. Kevesebben voltak azok, akik szerint csak egy megfelelő mértékű indulótőke alapozhat meg egy vállalkozást, és a legkevesebben (4,7%) a szerencsének ismerték el a sikert. A legtöbb helyes válasz azoktól a tanulóktól érkezett, akik szerint az innovatív ötletek és a jó kapcsolatok határozzák meg azt, hogy egy vállalkozás sikeres lesz, a legkevesebb pedig azoktól, akik a szerencsének tulajdonították egy vállalkozás sikerét.

Szerinted elsősorban mi határozza meg, hogy egy vállalkozás sikeres lesz?	Válaszok megoszlása, %
Jó kapcsolatok.	29,1
Innovatív ötlet.	24,9
Megfelelő mértékű indulótőke.	16,1
A vállalkozó motivációja.	25,2
Szerencse.	4,7
Összesen	100,0

Szerinted elsősorban mi határozza meg, hogy egy vállalkozás sikeres lesz?	Átlagteljesítmény, %
Innovatív ötlet.	49,8
A vállalkozó motivációja.	46,6
Jó kapcsolatok.	45,7
Megfelelő mértékű indulótőke.	40,3
Szerencse.	36,8

Az Általános gazdasági ismeretek dimenziójában arra kérdeztünk rá, hogy a tanulókra hogyan hatottak az elmúlt évek áremelkedései. A tanulók 55 százaléka szerint az áremelkedések hatása érezhető volt a hétköznapiakban, 30,8 százalékuknak komoly problémát is okozott, de 5,2 százaléka szerint alig volt észrevehető. A válaszadók 5,2 százaléka nem tudta megítélni a választ, 3,8 százaléka pedig azt válaszolta, hogy nem szokott önállóan vásárolni, tehát feltételezhetően az áremelkedések hatásairól ők sem rendelkeztek releváns tapasztalattal. A tudásteszten azok a tanulók teljesítettek a legjobban, akik szerint érezhető volt az áremelkedés a mindennapokban. Azok teljesítménye volt a legalacsonyabb, akik úgy nyilatkoztak, hogy nem szoktak önállóan vásárolni, vagy nem tudják a kérdést megítélni, vagy szerintük, az árak emelkedésének alig észrevehető hatásai voltak.

Hogyan hatott az elmúlt években az árak emelkedése?	Válaszok megoszlása, %
Érezhető a mindennapokban.	55,0
Komoly problémát jelent.	30,8
Alig észrevehető.	5,2
Nem tudom megítélni.	5,2
Nem szoktam önállóan vásárolni.	3,8
Összesen	100,0

Hogyan hatott az elmúlt években az árak emelkedése?	Átlagteljesítmény, %
Érezhető a mindennapokban.	48,1
Komoly problémát jelent.	46,3
Alig észrevehető.	38,6
Nem szoktam önállóan vásárolni.	38,2
Nem tudom megítélni.	28,7

A Biztosítás, nyugdíj dimenzió első véleményét formáló kérdésében a diákoknak a nyugdíjas éveikre kellett gondolniuk és arra válaszolni, hogy vajon miből fognak megélni. A kérdés hátterében annak a jelenségnek a vizsgálata állt, hogy a jelenlegi demográfiai adatok mentén, hazánk korösszetételének változásai alapján egy erősen öregedő társadalomban élünk, ahol az aktív keresők és a nyugdíjasok arányának változásai miatt egyre bizonytalanabb a nyugellátás biztosítása, emellett az idős emberek gondozása, ápolása és felügyelete is. Ebben a helyzetben többféle pénzügyi megoldás létezik, ezek közül a tanulók legtöbbször az állami nyugdíj melletti saját megtakarítást (34,1%), illetve a saját befektetésekből és biztosításokból keletkezett megtakarítások (25,8%) lehetőségét választották. A legkevesebben azok voltak, akik egyedül az állami nyugdíjból tervezik a megélhetésüket. A nyugdíjas korban való munkavégzést a tanulók 12,2 százaléka tartotta reális elképzelésnek. A kérdésre adott válaszok esetében érdekes eredmény, hogy a tanulók 6,1 százalékát (még) egyáltalán nem érdekli, hogy mi lesz vele nyugdíjas korában, 17,2 százalékuk pedig később tervez ezzel foglalkozni. Összességében tehát a diákok 18,3 százalékának még nincsenek határozott elképzelései a nyugdíjas évekre vonatkozóan. Ez az eredmény összefügg azzal a gyakorlati tapasztalattal, hogy ebben az életkorban a tanulóknak még nem jellemző, hogy a nyugdíjas éveiket tervezgessék. A teszten azok teljesítménye volt magasabb, akik nem csak passzív szemlélőként, vagy nyugdíjas munkavállalóként gondolkodtak, hanem valamilyen öngondoskodási formát is megemlítettek.

Egyszer Te is nyugdíjas leszel: mit gondolsz, nyugdíjas éveidben miből fogsz elsősorban megélni?	Válaszok megoszlása, %
Állami nyugdíjból, de mellette fontosnak tartom, hogy legyen saját megtakarításom.	34,1
Főleg saját megtakarításból, pl. biztosításból, befektetésből.	25,8
Nem igazán gondolkodom még ezen, majd később foglalkozom vele.	17,2
Nyugdíjas koromban is munkát vállalom, vagy vállalkozok.	12,2
Egyáltalán nem érdekel: lesz ami lesz.	6,1
Állami nyugdíjból.	4,7
Összesen	100,0

Egyszer Te is nyugdíjas leszel: mit gondolsz, nyugdíjas éveidben miből fogsz elsősorban megélni?	Átlagteljesítmény, %
Főleg saját megtakarításból, pl. biztosításból, befektetésből.	49,4
Állami nyugdíjból, de mellette fontosnak tartom, hogy legyen saját megtakarításom.	49,0
Nyugdíjas koromban is munkát vállalom, vagy vállalkozok.	43,1
Nem igazán gondolkodom még ezen, majd később foglalkozom vele.	41,5
Állami nyugdíjból.	37,8
Egyáltalán nem érdekel: lesz ami lesz.	34,2

A dimenzió másik kérdése az utasbiztosításokra vonatkozott, ebben arra voltunk kíváncsiak, hogy a tanulók mit tartanak fontosnak egy biztosító kiválasztásánál. Az eredmények szerint a tanulók 38,3 százaléka azt figyeli, hogy melyik biztosítás nyújtja a legjobb ár-érték arányú biztosítást, ami egy tudatos, átgondolt döntéshozatalra utal. Ezt követően a megbízhatóság volt a legjelentősebb szempont, a válaszadók 31,7 százaléka aszerint választ, hogy mennyire tartja megbízhatónak a biztosítót. Ebben az esetben a megbízhatóság (vélt vagy valós) forrását nem vizsgáltuk. A válaszadók közül a legkevesebben az internetes leggyorsabb találatokra vonatkozó válaszlehetőséget választották (3,6%). Az ár-érték arány és a megbízhatóság után a legtöbben (13,7%) a családtagok, ismerősök ajánlásai alapján választanak biztosítót, és mindössze 5 százalékuk választ a reklámok és hirdetések alapján. E kérdés esetében azok a tanulók érték el a legjobb teljesítményt a tudásteszten, akik az ár-érték arányt veszik figyelembe a biztosító kiválasztásakor. A kérdésre adott helyes válaszok és a teljesítmény összevetésében a legkevesebb helyes választ azok a tanulók adták, akik a reklámok és hirdetések alapján kötnek utasbiztosítást.

Külföldre utazol és utazásbiztosítást kötsz, melyik állítás a leginkább igaz rád? A biztosító kiválasztásánál a legfontosabb, hogy:	Válaszok megoszlása, %
melyik nyújtja a legjobb ár-érték arányú biztosítást.	38,3
mennyire tartom megbízhatónak a biztosítót.	31,7
melyik az, amelyiket egy családtagom, ismerősöm ajánl.	13,7
melyik nyújtja a legolcsóbb biztosítást.	7,7
melyikről hallok legtöbbször a reklámokban, hirdetésekben.	5,0
melyiket találok meg legelőször az Interneten.	3,6
Összesen	100,0

Külföldre utazol és utazásbiztosítást kötsz, melyik állítás a leginkább igaz rád? A biztosító kiválasztásánál a legfontosabb, hogy:	Átlagteljesítmény, %
melyik nyújtja a legjobb ár-érték arányú biztosítást.	50,8
mennyire tartom megbízhatónak a biztosítót.	47,0
melyik az, amelyet egy családtagom, ismerősöm ajánl.	40,9
melyik nyújtja a legolcsóbb biztosítást.	38,2
melyiket találok meg legelőször az Interneten.	33,4
melyikről hallok legtöbbet a reklámokban, hirdetésekben.	31,3